

ฐานะ ของพวกเรา

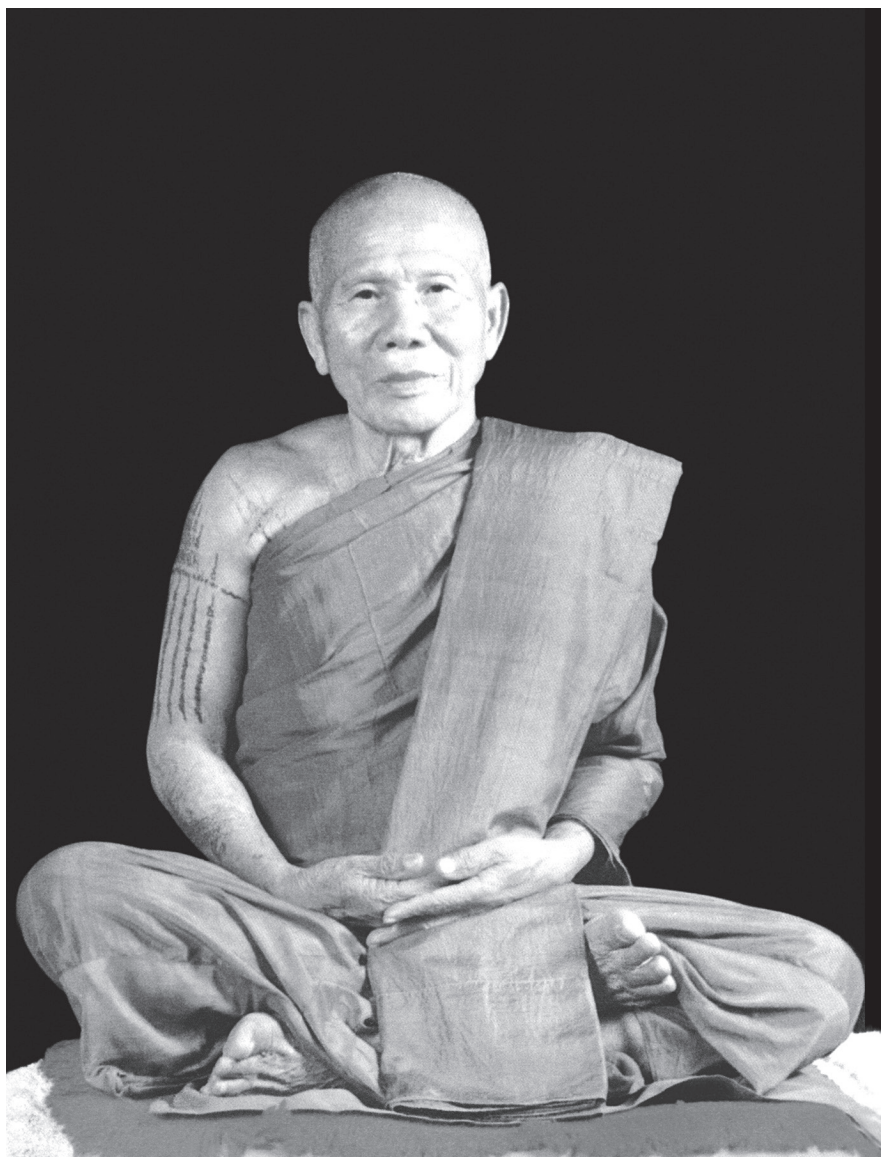
หลวงปู่หล้า เขมปัตโต

วัดบรรพตคีรี (ภูจ้อก้อ) จ.มุกดาหาร

กรรมฐานเสื่อม มันเสื่อมออกจากตรงไหน
มันก็เสื่อมจากการไม่เดินจงกรม ไม่ภาวนา
นั่นละ มันไม่ใช่เสื่อมมาแต่ฟ้าแต่แผ่นดิน
มันเสื่อมออกจากหัวใจนั่น มีแต่เล่นตามแต่
ของภายนอก จนลืมการเดินจงกรมภาวนา

พ.ร.ส./ยม.ส.

ฐานะของพวกเขา

พระธรรมเทศนาโดย หลวงปู่หล้า เขมปัตโต

เทศน์อบรมพระ ณ วัดบวรพตคีรี (ภูจ้อก้อ)

เมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๗

“

**จากนั้นมานี้ก็ ๓๐ ปีแล้ว
พระกรรมฐานทุกวันนี้
มันต่างจากเก่าปานใด**

เรื่องพุทธรากิเชกก็ได้มีในสมัยหลวงปู่มั่น

ไม่มีใครทำ

แกะหูแกะตาพระพุทธรูปก็ได้มี

เรื่องจะสังฆาติสังโฆมมาประชุมกันในวัด

เพื่อจะจกกระเป๋าเขา

ก็ได้มีในปฏิปทาของหลวงปู่มั่น

เพิ่นไม่พาทำ

”

สำหรับหน้าที่ของเรา ให้รู้จักประมาณเจ้าของ

พวกเราในเรื่องลาภเรื่องยศนี้ เราจะไปเอาหลวงปู่ขาวมาเทียบมันก็ไม่ถูก เราจะไปเอาหลวงปู่หมาดเทียบมันก็ไม่ถูก ท่านเป็นยังไงเราก็จะเป็นอย่างนั้นมันก็ไม่ถูก ฐานะของพวกเรานั้นมีคนมาทำด้วยขนาดนี้มันก็เป็นบุญล้นเกล้าล้นกระหม่อมแล้ว สมฐานะของพวกเราแล้ว

เราจะไปทำตัวเหมือนหลวงปู่หมาด เหมือนหลวงปู่อ่อน
หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่แหวน หลวงปู่ขาว
มันก็ไม่ถูก
นั่นเรียกว่าไม่รู้จักประมาณตัว ว่าอย่างนี้โลด

สำหรับพวกเรานี้มีคนมากินมาทานด้วยเล็กๆ น้อยๆ เท่านี้ก็สมฐานะของพวกเราแล้ว ให้พากันตั้งใจปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์นั้นอย่าได้ไปวุ่นกับมัน ว่าเราอด พวกเราก็ไม่เห็นว่ามีใครได้ตาบฝ่าห่มไปบิณฑบาตสักคน ก็มีแต่ผ้าใหม่เอี่ยมๆ ทั้งนั้นใครก็ตีว่าขาดแคลนน้ำ พวกเราก็ไม่เห็นว่ามีใครได้เปียกกันอย่างกบสักคน ก็ยังพอมีน้ำให้กินอยู่ ว่าอดกุฏิวิหาร ก็ไม่เห็นว่ามีใครได้อยู่ตากฝนสักคน ก็พอจะมีที่อยู่อยู่ ส่วนที่มันไม่สมประสงค์นั้นก็เป็นเพราะความมักใหญ่ใฝ่สูงของพวกเราเองเฉยๆ ว่าอย่างนี้โลด

“ไปบิณฑบาตได้แต่ข้าวเปล่า
ก็เรียกว่าลามเหลื่อเพื่อ
พอจะปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ได้อยู่ดอก”

ว่าอย่างนั้นที่ท่านว่าไว้ในอนุศาสน์นะ ได้ผ้าเปลือกไม้ (โขมะ)
กัฏฐิ กัปปาสิกะ (ผ้าฝ้าย) โกเสยยะ ผ้าไหมผ้าแพรกัฏฐิ กัมพละ
ผ้าที่ทำด้วยขนสัตว์กัฏฐิ สานะ ผ้าป่านกัฏฐิ ภังคะ ผ้าทั้ง ๕ อย่างมา
ทอเจ็กกันอย่างละเอียดละน้อยกัฏฐิ ก็เรียกว่า อติเรกลาภ มีลาม
สมควรแล้วพอจะปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ได้อยู่หรือ ในอนุศาสน์นะ
ปิณฑยาโลปโกชนั ทรงอนุญาตให้ไปบิณฑบาตได้ แต่ไม่รู้
ว่าเขาจะให้หรือไม่ให้ ก็เรียกว่าลามเหลื่อเพื่อแล้วพอจะปฏิบัติเพื่อ
พ้นทุกข์ได้อยู่ดอก

ส่วนพวกเรานี้ หากว่าไม่มีคนขบรจปี ปี๊ดๆ มา ไม่มีโยม
ใส่รองเท้าส้นสูงหิ้วหม้อข้าวพร้อมพูด “เจ้าคะๆ” มาอย่างนี้ก็จะ
ปฏิบัติไม่พอจะพ้นทุกข์เสียแล้ว มันเป็นอย่างนี้นะทุกวันนี้ ถือว่า
อากาศไม่ค่อยดีแล้ว “อากาศไม่ดีเท่าไรเว้ย ย้ายไปหาที่ใหม่
ก่อนหรือ” มักหาข้อมาอ้างเดี๋ยวนี

กรรมฐานเสื่อม มันเสื่อมออกจากตรงไหน
มันก็เสื่อมจากการไม่เดินจงกรม ไม่ภาวนานั่นละ
มันไม่ใช่เสื่อมมาแต่ฟ้าแต่แผ่นดิน
มันเสื่อมออกจากหัวใจนั่น

มีแต่เล่นตามแต่ของภายนอก

จนลืมการเดินจงกรมภาวนา

อย่างการนอนนี้ก็ผองเอาๆ ตื่นมือเข้าจึงค่อยสืหูสืตาไป
บิณฑบาตเลย จะลุกไหว้พระเที่ยงคืนก็ไม่ลุก จะลุกเดินจงกรม
เที่ยงคืนก็ไม่ลุก นอนผองเอาๆ จนถึงเช้าเลย

ฮ่วย ไม่เป็นไป จิตใจนะ เดี่ยวหน่อยหนึ่งก็ไปตูว่ามรรคผล
นิพพานไม่มีแล้วเท่านั้นละ

ตอนกลางวันก็นอนหนึ่งนอนสองเหมือนตัวหมอนนี้
นอนหนึ่งยังงิ นอนหนึ่งก็นี้แหละ นอนหลังฉันจึงหันแล้วนี่ แล้ว
นอนสองยังงิ นอนสองก็รู้สึกตัวแล้วก็นอนซ้ำอีก บ่าย ๓ มาแล้ว
ก็สืหูสืตาแล้วก็ถามหา “มะขามบ่อมอยู่ไหนฮิ สมออยู่ไหนฮิ” เท่านั้น
สืหูสืตาแล้วออกมา ไปไม่รอดอย่างนั้น ไม่เป็นไป จิตใจเป็นหมัน
อย่างนั้น ไม่รักทางจงกรมภาวนา จิตใจปรุงแต่งแต่ของภายนอกนั้น
มากกว่า มันก็ไม่ได้

“วันนี้ภูชาตทุนตอนกลางวัน ตอนกลางคืนภูก็จะเบิกคื่น
ถอยหลัง” ก็ให้คิดบางอย่างนี้ “ถ้าหากว่ากูอยู่ทางโลก กูเพียร
เท่ากับกูเป็นพระตอนนี้ กูก็มีไม่พอกินเหมือนกันนั่นแหละ กูอย่า
ว่ากูหนักเลย” ให้คิดอย่างนี้ “มีไม่พอกินพอใช้เหมือนกันนั่นละ
กูต้องขยันกว่านี้”

นี่อะไรยังไม่ถึง ๔ ทุ่ม ก็เรียกหาพ่อแล้ว (เสียงกรน) เที่ยงคืน
ก็ยังไม่ลุกนะถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว ถ้าวันไหนหลับแต่หัวค่ำถึงเวลา
เที่ยงคืนหรือก่อนคืนก็ให้ลุกขึ้นแทน ลูกล้างหน้าล้างตาเดินจงกรม
ภาวนาพิจารณาธรรมะธัมโมของตัวเองแทน ตื่นตอนเช้าแล้ว
ค่อยทำทำเป็นพระอรหันต์ไปปณิธาตเอาเลย มันก็เต็มทีเกิน
อย่างนั้น

อยู่กับหลวงปู่มั่นกับหลวงปู่มหา
เพิ่นไม่พาสวดมนต์อวดเสียงให้ญาติให้โยมได้ยินหรือ
ปฏิบัติของเพิ่นนะ

ตีระฆังประกาศลงสวดมนต์อวดเสียงหลอกกินข้าวต้มขนม
เขาอย่างนี้ไม่มีในปฏิบัติของหลวงปู่มั่นของหลวงปู่มหาหรือ
ตื่นขึ้นมาตอนตี ๓ หรือตี ๔ แล้วตีระฆังไปสวดมนต์เพื่อจะให้คน
ได้ยินแทน เพื่อจะได้กินแจ่วเขาอย่างนี้ ไม่ได้มีในปฏิบัติของ
หลวงปู่มั่น หลวงปู่มหาหรือ

“มันเป็นเรื่องของพระนักเรียน
ถ้าเขาไม่ทำอย่างนั้น เขาก็ไม่มีเรื่องปฏิบัติ
ส่วนพระกรรมฐานเราไม่ใช่น้ำที่ที่จะไปทำอย่างนั้น
เพราะเวลาน้อย
ใครชอบสวดมากก็สวดเจี๊ยบๆ เอาของใครของมัน
ใครได้แต่นะโม ก็สวดแต่นะโมนั้น

ใครได้อิทธิปิโส ก็สวดแต่อิทธิปิโส
ใครว่าได้แค่พุทโธ ธัมโม สังโฆ ก็ตาม ก็เอาเท่านั้น
แต่ให้หนักในการภาวนา” หลวงปู่มั่น หลวงปู่มหา เพิ่นว่า
อย่างนี้

วันที่เพิ่นจะพาสวดรวมกันนั้น ก็วันลงอุโบสถ วันเข้าพรรษา
เพราะจะได้อธิษฐานเข้าพรรษาซึ่งหน้ากัน กับวันมาฆะฯ วันวิสาขะฯ
เท่านั้น เหลือนอกนั้นก็สวดใครสวดมันละ ไม่ใช่เรื่องจะไปสวดมนต์
อวดเสียงหรือ

อยู่กับหลวงปู่มั่นนะ ฉันท สอด ปรุกมม หลังกาฏิโมกข์นะ
เพิ่นก็ไม่พาสวด ในยุคบ้านหนองผือละ ยุคอื่นไม่รับรอง พาสวดแต่
บทโอวาทปาฏิโมกข์:

อุทฺทิฏฺฐัง โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมมา-
สมพุทฺธเณ, โอวาทปาฏิโมกฺขํ ตีหิ คาทาหิ,

ชนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกฺขา,

นิพฺพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา,

ฯลฯ

มตตถญฺจ จ ภตฺตสฺมี ปนตถญฺจ สยนาสนํ,

อธิจิตฺเต จ อาโยโค เอตํ พุทฺธาน สาสนฺนติ.

แล้วก็หยุด ฉันท สอดฯ ก็ไม่ได้พาสวด ภาสิตมิทฯ ก็ไม่ได้

พาสวด

แต่หลวงปู่มหาพาสวดยุคบ้านห้วยทราย หลวงปู่มหาเพ็น พาลงอุโบสถแต่เช้า เพราะมันไม่มีวัดอื่นมาร่วมด้วย วัดของ หลวงปู่แก้วเพ็นก็ลงเฉพาะวัดเพ็น ได้อรุณแล้วเพ็นก็ให้สวดเลย พอสวดปาฏิโมกข์จบก็ได้เวลาไปบิณฑบาตพอดี เปลี่ยนนวาระ กันสวด อาจารย์สมเป็นคนแรก แล้วมาอาจารย์สิงห์ทอง แล้วมา หาเรา แล้วก็ปลัดเพ็ง วันไปวนมาอยู่อย่างนี้ ท่านเพียรยังสวด ไม่ทันได้

เราไปได้ปาฏิโมกข์อยู่นั่น อยู่ภูเก็ต พังงา นั้น หลวงปู่เทศก์ ไล่ให้เราหัดท่อง คนแรกคืออาจารย์สม บ้านนาสีดา คนที่สอง คือเรา คนที่สามคือท่านอรุณ วันไปวนมา มหา...สวดไม่ได้หรรอก ปาฏิโมกข์นะ เป็นมหาตายเฉยๆ แล้วมาอยู่ที่นี่เราไปสวดเป็นหลัก อยู่ ๔ ปีที่วัดบ้านเหล่า หลวงปู่มหาบุญมีกับท่านอาจารย์คำไล่ ให้เราสวด ท่านอาจารย์คำมาอยู่ที่ภูค้อปีหนึ่ง

ก็มีแต่พวกเราเท่านั้นแหละพี่น้องเอ๋ย
น้ำผึ้งเรือเสือฟังป่า ไม่รู้จะว่าอย่างไรละ
อยู่ใกล้กัน หนักก็เอาเบาที่สู้
ตามกำลังสติปัญญาของใครของมัน
พวกเราก็พอจะเป็นไปอยู่ดอกในเรื่องปัจจัย ๔
ใครอยู่ตรงไหนก็พอจะมีให้ได้ใช้สอยอยู่
ไม่ใช่อยู่ในชั้นอดอยาก

ก็เหลือแค่ให้พากันตั้งใจปฏิบัติตามกำลังของใครของมัน
เท่าที่จะเป็นไปได้เท่านั้นละ อย่างอื่นมันไม่มีเรื่องอะไรที่พอจะ
ทำให้ขัดข้องเท่าไหร่นะเดี๋ยวนี้นอกเสียจากว่าเราจะมั่งใหญ่ไผ่สูง
เองเท่านั้น หากพวกเรามั่งใหญ่ไผ่สูงอย่างนิทานอิงอ่างนะ ก็ไม่รู้
จะว่าอย่างไรแล้ว เบ่งท้องมากเกินไป ท้องก็แตกตายเท่านั้นแล้ว

ฐานะของพวกเรามันก็พอจะปฏิบัติให้เป็นไปได้อยู่ กุฏิวิหาร
ก็มีพอได้อยู่ทุกท่านทุกคน น้ำก็มีพอได้ใช้ทุกท่านทุกคน แล้ว
พวกเราก็ไม่ได้จัดการจัดงานขึ้นในวัดในวาเพื่อจะหาเงินสิบเงิน
ห้าอะไร มันก็พอจะเป็นไปอยู่ดอก สิ่งที่จะเอาไปด้วยได้ก็คือการ
ภาวนานี้ละ ส่วนอย่างอื่นที่เราทำ มันก็พอจะเอาด้วยได้อยู่ในสิ่ง
ที่ไม่นอกเหนือจากกรรมวินัย

สำหรับฐานะของพวกเรานั้น
มีญาติโยมมาเกี่ยวข้องด้วยขนาดนี้ก็เอาละ
เพราะสมฐานะกับพวกเราแล้ว
ถ้าเขาปฏิบัติกับพวกเราดีกว่านี้ไปอีก
มันก็ไม่สมกับฐานะพวกเราเหมือนกันนั่นแหละ
และเขาก็ไม่ยอมทำเหมือนกันนั่นแหละ
ว่าอย่างนี้โลด

พอได้กินพอได้ใช้ใส่ถานก็เอาละพี่น้องเอ๋ย ใครเคยภาวนาอะไร
ก็ให้ภาวนาอันนั้นละ หากว่าเราเป็นผู้หนักในด้านธรรมะแล้ว

ปัจจัย ๔ มันค่อยเป็นมาเองดอก ถ้าเราหามันเกินไป มันก็ไม่ค่อยจะมีมานะทีนี้ ไม่ใช่เรื่องที่จะไปหา ไม่ใช่เรื่องที่จะแสวงหาสิ่งเหล่านี้ หากแสวงหาเกินไป มันก็ไม่ค่อยมีมาซ้ำเตี๋ยวนี

ถ้าเราปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ในวัฏสงสาร

แล้วมันค่อยเป็นมาเองดอก

เพียงพอที่เราจะกินจะใช้

พอได้อยู่สืบวันไปอยู่ดอก

เห็นว่าท่านมีรถ เราก็อยากมี เห็นท่านมีเรือ เราก็อยากมี เห็นท่านสร้างโรงพยาบาล เราก็อยากสร้างอย่างท่าน อย่างนั้น ขาหวัดดินตาย (ล้มไม่เป็นท่า) เท่านั้นแหละ

อันนั้นมันเป็นเรื่องของท่าน ที่ท่านทำก็ทำสมฐานะของท่าน หากท่านไม่ทำมันก็ไม่ถูกเพราะมันได้มาโดยเป็นธรรม ท่านทำสมกับฐานะของท่าน พวกเราถ้าอยากเป็นอย่างนั้นก็ขาหวัดดินตายเท่านั้น

เห็นหลวงปู่แหวนสร้างโรงพยาบาลเท่านั้นชั้นเท่านั้นตึก เห็นหลวงปู่มหาสร้าง เราก็อยากจะสร้าง “กูผู้หนึ่ง พ่ออีศรีผู้หนึ่ง คือกันละ” อย่างนั้นก็ตายโสด ขาหวัดดินตายโสดอย่างนั้น

กรรมฐานทั้งหลายมันรวมกันอยู่หมดแล้ว ที่มันไม่ยอมรวมก็แต่จิตของเรานี่แหละ ความตายมันก็รวมลงเป็นหนึ่งในแล้ว จะตาย

ตั้งหมิ่นตั้งแสนตั้งล้านตั้งโกฏิตัวสลิวตัวเป็นนิ้วข้างสามปีเยียว
ไม่ออกก็ตาม มันก็รวมลงเป็นตายอันเดียวเท่านั้น เสมอกันอย่าง
หน้ากลองชัย ความแก่ก็เหมือนกัน สัพพะแก่ ก็รวมลงมาเป็น
หนึ่งแก่ในปัจจุบันเท่านั้นละ

คุณพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ ทุกๆ พระองค์ที่ล่วงไปแล้ว
ก็ดี ที่จะมาในอนาคตข้างหน้าก็ดี ก็รวมมาเป็นเอกคุณในปัจจุบัน
นี้ละ จะมากมายเท่าใดก็มารวมลงเป็นหนึ่งในเท่านั้น ความไม่มัน
ไม่เที่ยงทั่วไตรโลกธาตุทั้งอดีตทั้งอนาคตทั้งปัจจุบัน มันก็มารวม
ลงเป็นหนึ่งในปัจจุบันเท่านั้นละ ความเปื่อยความเน่าก็เหมือนกัน
ร่างกระดูกก็เหมือนกัน มันจะมีตั้งหมิ่นร่างล้านร่างโกฏิร่างก็ตาม
มันก็รวมมาเป็นหนึ่งกระดูกตามสมมุตินั้นละ ธาตุดินก็เหมือนกัน
มันจะมีเท่าไรก็ตาม มันก็มารวมเป็นหนึ่งในปัจจุบัน คือ เอกปฐวีธาตุ
เท่านั้น ว่าอย่างนี้โลด

สังขารทั้งหลายมันจะมีเท่าใดก็ตาม

มันก็มารวมในปัจจุบัน เป็นเอกสังขารเท่านั้นละ

เกิดขึ้นแปรปรวนแล้วแตกสลายไป

มันจะเกิดขึ้นแปรปรวนแล้วแตกสลายไปตั้งหมิ่นตั้งแสน
ตั้งล้านตั้งโกฏิตัวสลิวตัวเป็นนิ้วข้างสามปีเยียวไม่ออกอย่างที่ว่า
มาแล้วก็ตาม มันก็มารวมอยู่ในปัจจุบันทั้งหมดนั้นละ ถ้าเรา
ไม่พิจารณาอย่างนี้ เราก็จะเกิดความสงสัยขึ้น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ก็เหมือนกัน มรรคผลนิพพานก็เหมือนกัน ต่างก็มารวมเป็นหนึ่ง
เท่านั้นละ ศิล สมาธิ ปัญญา ก็รวมเป็นหนึ่งในปัจจุบันเท่านั้นละ

จะเป็นศีลชั้นไหนก็ตาม เป็นศีลของพระโสดาบัน

สมาธิของพระโสดาบัน ปัญญาของพระโสดาบัน

ก็มารวมเป็นหนึ่งในปัจจุบันเหมือนกัน

ชั้นพระสกทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์

ก็เหมือนกัน ถ้าไม่รวมลงเป็นหนึ่งแล้วไม่ได้ ไม่ใช่

อย่างนั้นภาวนาเรียงแบบ (ยึดตำรา)

ไม่สิ้นความสงสัย

ข้อวัตรภายนอกอย่างใดที่มันเกิดมีมา อย่าได้ไปเกียวกัณ
ใครจะปรุงจะแต่งขึ้นก็ตาม ถ้ามันเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธ-
ศาสนานะ ที่มันไม่เป็นเสียเป็นหนามนะ ให้พากันทำช่วยกัน
อย่ากลัวว่าจะเสียเปรียบกัน นี่เรื่องหนึ่ง นี่บางคนเห็นว่าผู้น้อยเป็น
คนแต่งขึ้น เห็นผู้น้อยริเริ่มขึ้น แต่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เราเป็น
ผู้ใหญ่เลยไม่อยากยอมทำตามเขา อย่างนี้มันก็ไม่ถูก ถ้ามัน
เป็นประโยชน์ เราก็ช่วยเขาทำด้วยใจ อย่างหนึ่งผู้ใหญ่เป็นคน
ริเริ่มขึ้น เราเห็นว่ามันเป็นประโยชน์ ไม่ได้กระทบกระเทือนอะไร
ก็ให้เรารีบช่วยทำเลย เป็นการเอาหูเอาตาเป็นพระวินัย

กิจกรรมียะสุ ทกขตา ความขยันเอาใจใส่ในกิจธุระของเพื่อน
ภิกษุสามเณร

ธมฺมกามตา เป็นผู้ใคร่ในธรรมที่ชอบ
วิธีย เพียรเพื่อจะละความชั่ว ประพฤติความดี
สนฺตญฺจี มีความสันโดษยินดีในผ้านุ่งผ้าห่ม ที่นั่งที่นอน
และยารักษาโรคที่มีมาตามมีตามได้

สติ ระลึกจำการที่ทำและคำที่พูดแม้ล่วงไปนานแล้วได้
ปญฺญา รอบรู้ในกองสังขารตามความเป็นจริงอย่างไร

กถาวัตถุ คือ ถ้อยคำที่ควรพูด ๑๐ อย่าง
อบฺปิจฺจกถา คือถ้อยคำที่ชักนำให้มีความปรารถนาน้อย
สนฺตญฺจิกถา ถ้อยคำที่ชักนำให้ยินดีในสันโดษในปัจจุบันตาม
มีตามได้

ปวิเวกฺกถา ถ้อยคำที่ชักนำให้ยินดีในความสังตกายสังตใจ
อสงฺสคฺคกถา ถ้อยคำที่ชักนำให้ไม่คลุกคลีด้วยหมู่คณะ
หมายความว่าให้รู้จักหลบไปเดินจงกรมรู้จักภาวนา ไม่ใช่รู้จักแต่
คุยกันสูงส่งๆ กอ गया เกี้ยวว่อน รู้จักหลบรู้จักหลีก รู้จักเดินจงกรม
รู้จักภาวนา รู้จักการรู้จักงาน รู้จักเวลา เต็มวันนี้ให้สะดวกแล้ว จะอาบ
อยู่กุฏิของใครของมันก็ได้อ ไม่จำเป็นจะสูงส่งกันอยู่แห่งเดียว

การงานที่มันเกิดขึ้นจะเป็นงานหนักก็ต้องช่วยกัน อย่าพากัน
มองดูเฉยๆ มันก็เป็นประโยชน์แก่สังคมของพวกเรานั่นละ รีบทำ
ให้มันเสร็จ ช่วยเหลืออะไรได้ เราก็ช่วยในสิ่งที่ไม่นอกเหนือจาก
ธรรมวินัย จะเป็นไรไป ถึงจะเป็นงานของใครก็ดี ช่วยกันคนละไม้

คนละมือ งานมันก็เสร็จหรอก ให้มันเป็นทีเบาใจของครูบาอาจารย์
อย่างนั้นสิ มันจึงจะถูก

เรื่องบางเรื่องที่สงฆ์ไม่เห็นพร้อมด้วย แต่เป็นความประสงค์
ของครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ผู้เป็นเถระในหมู่นั้นไม่ใช่ว่าท่าน
จะต้องฟังสงฆ์ในทุกๆ เรื่องนะ เช่นว่าหากตอนไหนหมู่สงฆ์ไม่เป็น
ธรรมละ ท่านก็ไม่เอาด้วยเหมือนกันนั่นละ จะว่าอย่างไรละ

สงฆ์ในสังคมนั้นๆ รับรองตัวเองได้หมดแล้วหรือยังว่าเป็น
ธรรมทุกอย่างเหนือครูบาอาจารย์ สงฆ์รับรองได้แล้วหรือยัง ถ้าสงฆ์
รับรองได้แล้ว ครูบาอาจารย์ท่านก็ยินดีทำตามทุกๆ อย่าง ว่าอย่างนี้
โลด ที่นี้เรื่องไหนที่ท่านเห็นควร แต่สงฆ์ทั้งหลายไม่เห็นด้วย แต่เรื่อง
ที่ท่านเห็นควรนั้น มันไม่ได้นอกเหนือจากธรรมวินัย สงฆ์ก็ต้อง
ปฏิบัติตามความเห็นของครูบาอาจารย์นั้น ก็เถระประสงค์นั้นใจ
มีอยู่ จะว่าอย่างไรอีก

**“ภิกษุใดเป็นผู้ใหญ่เป็นประธานในสงฆ์
เคารพภิกษุนั้น เชื่อฟังถ้อยคำของท่าน”**

ในอธิปัตติธรรม ก็มีอยู่นั่นใจ เช่น เรื่องนี้สงฆ์พร้อมเพรียง
ไม่เห็นด้วย แต่พระเถระท่านเห็นว่าควรทำ ถ้าเรื่องไหนที่ท่านทำตาม
พระเถระแล้วเป็นเรื่องที่ไม่ผิดธรรมผิดวินัย เรื่องนั้นก็ไม่ต้องทำตาม
เรื่องไหนที่ไม่ผิดธรรมผิดวินัย แต่เป็นเพราะทักขิณมานะของ

พวกเราเองนั่น เรื่องนั้นมันก็ต้องทำตามความประสงค์ของ
พระเถระนั้น ก็เถระประสงค์นั้นใจมันมีอยู่

เรื่องเหล่านี้เป็นหน้าที่ของหมู่จะรู้จักนะ

ไม่ใช่ว่าทุกๆ เรื่อง

สงฆ์ต้องเห็นพร้อมหมดเสียก่อน

แล้วพระเถระจึงต้องปฏิบัติตามนั้น

เพราะท่านก็มีสิทธิ์พิจารณาในทุกๆ เรื่องอยู่เหมือนกัน

สิ่งที่ไม่นอกเหนือจากกรรมวินัยทุกอย่าง

ท่านสามารถบอกกล่าวได้อยู่

พวกที่ขอนิสัยกับท่าน

ถ้ามีใครผิดก็เป็นอาบัติทุกกฏ

อย่างเราบอกให้ขยายศาลาออกอีกอย่างนี้ หมู่ก็ไม่ค่อยจะ
เห็นดีด้วย แต่พอทำเสร็จแล้วก็ไม่อดแต่ของที่เอามาเก็บได้ นั่น
มันผิดกรรมวินัยตรงไหน เราบอกให้ต่อตรงนี้ออกไปอีกแหละ
หมู่ก็ไม่อยากจะเห็นดีด้วยเท่าไรนัก ถึงไม่เห็นดีด้วยก็จำเป็น
ต้องได้ทำตามเพราะความประสงค์ของ আমি พอทำเสร็จแล้วก็ใช้
เก็บของสงฆ์ได้ละ

ยกตัวอย่างดอกที่ว่า ก็เพราะท่านมองเห็นว่ามันเป็น
ประโยชน์ ท่านถึงได้ให้ท่านะ เราก็ไม่ใช่ผีบ้าอะ อย่างตอนอยู่กับ
หลวงปู่ฉันนะ พวกผมทำถานถวายท่านถึง ๔ ถานนั่น

การบวชไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ

“บั๊กนี่เป็นคนขี้คร้าน เอามันไปบวชซะ”

โอ้ย หยุตๆ อย่ามาพูดอย่างนี้

ใครว่าคนขี้คร้านจะมาบวชได้

ต้องตื่นตึกลูกเข้าไหว้พระเจ้าสวดมนต์

พวกสิ่งของที่น่าเอามาใช้แล้วก็ตาม อันไหนที่มันน่าจะเสียหาย อย่างถ้าเห็นพวกแก้วน้ำหรืออะไรๆ ที่วางไว้ตรงที่น้ำจะตกแตกอย่างนี้ มันก็ต้องเก็บให้ดีขึ้นหน่อย ในพระวินัยก็บอกไว้อยู่ พระวินัยสอนไว้หมดแหละพวกเหล่านี้

อึ้งโล้กก็ตาม ถ้าวันไหนฝนทำท่าว่าจะตกแล้วก็ต้องช่วยกันจัดเก็บ พวกจอบพวกเสียมก็เหมือนกัน ใช้เสร็จแล้วต้องล้างก่อน จิ้งค้อยเอามาเก็บ อยู่กับหลวงปู่มัน หลวงปู่มหา ต้องล้างก่อนนะ ของพวกนี้ไม่ล้างไม่ได้ เสียมก็เหมือนกันต้องล้าง ยังมีดินติดอยู่อย่างนี้ไม่ได้ เพี้ยนถามว่า “ใครทำ?” เลยละ แล้วต้องเก็บให้เป็นที่ เวลาจะใช้ต้องให้รู้ว่าสิ่งนี้อยู่ที่นั่นที่นี้ ถึงตักน้ำก็เหมือนกัน ถึงที่เป็นสังกะสีไม่ใช่เป็นสิ่งที่เราจะเอาไปตักน้ำแช่ไว้คืนหนึ่ง สองคืน หลวงปู่มัน หลวงปู่มหา ดูให้เลย ตั้งถึงตักน้ำทิ้งไว้บนพื้นดินก็ไม่ได้ ต้องหาไม้หาอะไรมารองไว้

“ใช้ไม่เป็นก็อย่าใช้

ของสงฆ์ยังต้องเคารพมากกว่าของตัวเอง” เพิ่นว่าอย่างนี้

เรื่องเหล่านี้แหละสำคัญ เชือกก็เหมือนกัน ถ้าวันไหนซักผ้า ซักแพร่แล้วตากแห้งแล้วก็ทิ้งไว้อย่างนั้นแล้ว หากคนจะกู้เก็บก็ไม่มี มันทก็ไม่ถูกอย่างนี้ เพราะไม่เคยศึกษามา ถ้าตากเสร็จแล้วทุกคนแล้ว เชือกต้องกู้เก็บให้เรียบร้อย เชือกตากผ้าที่ไม่ต้องกู้เก็บ นั่นคือเชือกมัดที่ไม่เป็นสนิม

เรื่องเหล่านี้ได้ศึกษาหมดนะ

อยู่กับหลวงปู่มัน หลวงปู่มหานะ

อย่างตากผ้าเอาไว้อย่างนี้ พอถึงเวลาจะเก็บผ้า เราจะมาดึง รวบมาเลยอย่างนี้ไม่ได้ เวลาจะพลิกผ้าก็ต้องจับเขย่าๆ ค่อยๆ ดึง มาอย่างนี้จึงค่อยพลิก เราจะไปดึงรวบมาเลยทีเดียวไม่ได้ มันถูก อย่างที่ท่านสอนหมด เพราะท่านเอาตามพระวินัยมาบอกสอน บางคนนี้ดึงลากมาเลย ผ้ามันก็ขาดนะสิ การดึงผ้ากระชากมาเลย ที่เดียวอย่างนี้ ท่านปรับเป็นอาบัติทุกกฏ ท่านให้เอามือจับสลับ ค่อยๆ แล้วค่อยดึงมาอย่างนี้ (หลวงปู่ทำให้อู) เวลาพลิกผ้าก็ เหมือนกัน ไม่ใช่ว่าจะดึงกระชากมาเลย ได้เรียนใหม่หมดแหละ เรื่องเหล่านี้

ถึงเก็บน้ำป่อยให้ยุงเข้าไปไข่ใส่ก็ไม่ได้ ท่านก็ดูให้ ฝาปิดถัง ถ้าไม่มีก็ให้จัดทำ อายป่อยให้ยุงเข้าไปไข่ใส่ ถ้ายุงไข่ใส่แล้วหาที่ จะเทน้ำก็ไม่มี ถ้าฝนไม่ตกก็หาที่เทน้ำก็ไม่มี น้ำมีตัวสัตว์ ห้ามเอา ไปรดหญ้าและดิน นั่นไงเป็นอาบัติปาจิตตีย์ น้ำมีตัวสัตว์ บริโภค

น้ำนั้นเป็นอาบัติปาจิตตีย์ ถังน้ำต้องปิดฝาให้ดี ถังน้ำล้างเท้าก็เหมือนกัน ถังน้ำที่ใช้ตามกุฎก็เหมือนกัน ต้องมีฝาปิดให้เรียบร้อยอย่าให้ยุงเข้าไปไชใส่ได้ ถ้ายุงมันไชใส่แล้ว ต้องเอาไปเทตรงที่ที่มีน้ำขังอยู่ อย่าเทใส่ดินหรือหญ้า น้ำมีตัวสัตว์เอาเทลงใส่ดินหรือหญ้าเป็นอาบัติปาจิตตีย์ มันมีอยู่ในพระวินัย

ขณฺณยฺงขณฺณยํมณฺณกัณฺโณจฺจํ
เรื่องเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้แหละ
ที่มันเข้าหูเข้าตาเราแล้วทำให้มองไม่เห็นทาง
ขณฺณยฺงขณฺณยํคิออะไร ก็ปาราชิกกับสังฆาทิเสส

สมมุติว่าเรามีลามกมียศ ไปทางไหนก็เหยียบแต่กองเงินกองค้ำดินขึ้นมาก็มีแต่คนมาแห่แหน เอาเสลี่ยงค่านู่นมาแห่แหน ไปทางไหนก็มีคนพนมมือนบไหว้จนมือเป็นหงอน แต่กิเลสของเราน่ะไม่ยุบลงเสียเลย แล้วเราจะได้อะไร ให้คิดอย่างนี้สิ ถ้ากิเลสของเราไม่ยอมถอยออก ถ้าเรายังเพิลิตเพลินอยู่ในวัฏสงสารอยู่ ไปทางไหนก็เหยียบแต่กองเงินกองค้ำรถเขาก็เอามาให้ ๑๐ คัน ๒๐ คัน ๑๐๐ คัน ไม่อดไม่อยาก แต่กิเลสของเรายังไม่ลดยังไม่ถอยยังไม่อดหนาระอาใจในวัฏสงสาร มีแต่ติดกับติด มีแต่เพลินกับเพลิน มีแต่สันกระโดดเข้าใส่ แล้วเราจะได้อะไร ยังก็ได้แต่เปรตนั้นแล้ว ตายแล้วก็เปรตอยู่แถวนั้นแหละ ว่ามันอย่างนี้โลด ไม่ใช่สันโดษ แต่เป็นสันกระโดดเข้าใส่ ปากกัดมือคาบ แล้วเราจะได้อะไรล่ะ

มีคนมานับหน้าถือตา
มือหนึ่งๆ สิวมาเฝ้าแก้หัวมาโหม
กองเงินกองคำเต็มแผ่นดินแผ่นดินฟ้า
แต่ความเห็นภัยในวัฏสงสารของเราไม่มี
มีแต่เพลินใส่อยู่แล้วเราจะได้อะไร
ก็ได้แต่กิเลสนั้นแล้ว มีแต่กิเลสกับกิเลสนั้นแหละบวกัน
มีแต่เปรตกับเปรตบวกัน
วิชาเปรตบวกัน วิชาท่องเที่ยวในวัฏสงสาร
มันก็ผูกบวเข้าอีก ว่ามันอย่างนี้โลด

พวกเราก็รู้กันดีอยู่แล้วว่า ปัจจัย ๔ นะ มีไว้สำหรับเพื่อ
ประพาศพรหมจรรย์เพื่อพ้นทุกข์เฉยๆ เท่านั้นนะ

ปัจจัย ๔ เมื่อมีครบบริบูรณ์แล้ว แต่ก็ยังจะได้ประพาศ
ปฏิบัติอีกอักโขอยู่ ไม่ใช่ว่ามันจะพ้นทุกข์จากกิเลสเลยทันที
ที่ไหน มีปัจจัย ๔ ครบบริบูรณ์แล้วจะพ้นจากกิเลสทันทีเลย
อย่างนี้มันไม่ใช่ได้

จิวกี่บริบูรณ์แล้ว เสนาสนะก็บริบูรณ์แล้ว เกสขก็บริบูรณ์แล้ว
บิณฑบาตก็บริบูรณ์แล้วอย่างนี้ ก็ใช้ว่ามันจะพ้นจากกิเลสเลย
ถ้าเราไม่ภาวนา ถ้าเรายังไม่เห็นภัยในวัฏสงสารแล้วมันไม่พ้นนะ
ถ้าอย่างนั้นเศรษฐีเขาก็เป็นพระอรหันต์กันหมดแล้ว เขายังมีเยอะ
กว่าพวกเราอีก

ให้รักเวลาเสียดายเวลา
ให้ถือว่าพญาเพชรฆาตนะ
พญามัจจุราชนุ่งผ้าแดงถือดาบเลื่อมพาบๆ
เล็งดาบลงที่คอเราแล้ว
ไม่รู้ว่าจะบั่นคอเราตอนไหน
ให้คิดอย่างนี้

การพิจารณาความตายก็ได้กำลังอยู่ พิจารณาพร้อมกับ
ลมหายใจเข้าออกก็ดี พร้อมกับก้าวบาทเดินก็ดี พร้อมกับกวาดตาด
ก็ดี ก็ได้กำลังจิตกำลังใจ ทำให้ไม่นอนใจในวัฏสงสาร ถ้าเราเห็น
ความตายพร้อมกับลมหายใจเข้าออกแล้ว ทำไมมันถึงยังจะ
นอนใจอยู่ได้มนุษย์นี้ มันไม่นอนแล้ว ก็เพราะมันไม่เห็นนั้นซิ
มันถึงได้นอนใจ มันจึงได้สืบทอดสืบทอดสืบทอด มันจึงทำให้จิตใจ
เป็นหมัน ก็เพราะมันไม่เห็นนะสิ ถ้ามันเห็นอย่างไม่มีกลางวัน
กลางคืนแล้ว มันจะนอนใจได้หรือ

จะกรรมฐานใดๆ ก็ตาม จะเป็นกองทุกขังก็เหมือนกัน จะเป็น
กองอนิจจังก็เหมือนกัน จะเป็นกองเปื่อยเน่าก็เหมือนกัน เช่นเห็นว่า
เปื่อยเน่าไม่มีกลางวันกลางคืนอย่างนี้แล้ว มันจะไว้อะไรใน
วัฏสงสารอันนี้ มันก็จะติดอะไรพอที่จะเกาะไม่ออก ถ้ามันเห็นว่า
โลกนี้เต็มไปด้วยร่างกระดูก ไปที่ไหนก็เหยียบแต่ร่างกระดูกทั้งเก่า
ทั้งใหม่ ถ้ามันเห็นอย่างนี้ไม่มีกลางวันกลางคืนอย่างนี้มันเห็น

ติดหูติดตาติดใจเห็นติดสัญญาอยู่ อสุภสัญญาณะ กิเลสมันก็จะรวมพลมาจากไหนอีกนักหนาแท้ มันก็ไม่มาแล้ว เห็นคุณพระพุทธรูปพระธรรม พระสงฆ์ ที่ได้สั่งสอนไม่ให้มาท่องเที่ยวในวัฏสงสาร เพราะมันเป็นทุกข์อย่างนี้ อย่างไม่มีกลางวันกลางคืนอย่างนี้ มันก็จะติดอะไรพอที่เกาะไม่ออก มันก็ยังมีน้ำพอกที่จะล้างออกได้อยู่ นั่นละ ไม่ใช่ว่ามันจะติดจนเกาะไม่ออก ไม่ใช่ว่ามันจะถอนไม่ออกเลย เพราะตะปูยังมีสภาพติดอยู่ ยังไม่ทันขึ้นสนิม มันถอนได้อยู่ จะมีอายุยืนเป็นหมื่นปีก็ตาม แต่ก็ต้องตายด้วยกันชาติละครั้งเท่านั้น แต่จิตใจไม่ให้ยอมตายออกจากศีลจากธรรมจากมรรคผลนิพพาน ให้สมัครเข้าคิวนี้

คิวมาเกิดในวัฏสงสารนี้มันเข้ามามากต่อมากแล้ว

จะมาเข้าตอนไหนมันก็เข้าได้

ให้สมัครเข้าคิวในการพ้นทุกข์ในวัฏสงสารโดยด่วนใน
ปัจจุบันชาตินี้

ถ้าว่า “ในอนาคตข้างหน้าโน้นเทอญ” อย่างนี้

ก็ให้ทราบเสียว่าบารมีของเรานั้นยังอ่อนอยู่มาก

ยังใช้ไม่ได้

ถ้าเรายังไม่เลื่อมใสในทางพ้นทุกข์ในวัฏสงสารในชาติ

ปัจจุบันเสียแล้ว

ก็ให้ทราบเถิดว่า เรานี้ยังหนาอยู่ ยังหยาบอยู่

อย่าไปปล่อยให้มันหยาบ

ให้พากันเร่งเข้า เครื่องทดสอบมันมีอยู่อย่างนี้ จะทำอะไรก็
ล้วนแต่มีเครื่องทดสอบหมดนั่นแหละ เขาปรุ่งแกงเขาก็ยังต้องชิม
ดูว่าจางหรือเค็ม การปฏิบัติของเราก็ให้ชิมดู ไม่อยากมาเป็นพ่อค้า
ร่างกระดูกอีก ไม่อยากมาเป็นพ่อค้าทุกซอกอีก ไม่อยากมาเป็นพ่อค้า
หนังอีก หนังที่หุ้มอยู่โดยรอบนี้ไม่อยากมาหลงหนังอีก ไม่อยากมา
หลงร่างกระดูกอีก ไม่อยากมาหลงตับไตไส้พุงอีก ไม่อยากมาหลง
กินหลงขี้ ไม่อยากมาหลงเกิด ไม่อยากมาหลงแก่ ไม่อยากมา
หลงเจ็บ ไม่อยากมาหลงตายอีก เพราะแพ้ให้ความหลงมาหลายภพ
หลายชาติแล้ว

จะต่อสู้กับความหลง ด้วยพระมหาสติ พระมหาปัญญา
ด้วยข้อวัตรปฏิบัติ

จะไม่ยอมหมอบอยู่หน้าเดียว ไม่ยอมหลงอยู่หน้าเดียว

ไม่ยอมนอนใจอยู่หน้าเดียว เพราะได้เห็นแล้ว

เห็นกองทุกข์ในวัฏสงสารเต็มอกแล้ว

ไม่ให้ใครมาโกหกได้อีก

ไม่อยากยอม ไม่ยอม สัมผัสต่อสู้กับสงครามกับความหลง
สงครามโลก สงครามโกรธ สงครามหลง มีอยู่เท่าใดจะต่อสู้มัน
อยู่ในเมืองจิตเมืองใจนี้ มีเท่าไรก็จะสู้ จะเอาทหารสติ ทหารปัญญา
ทหารศีล ทหารสมาธิ ทหารปัญญา เข้าบุกรบกัณอยู่ในใจนี้แหละ
ชนะก็ชนะกันอยู่ในนี้แหละ แพ้ก็แพ้กัณอยู่ในเมืองใจนี้แหละ

แวนส่องทางก็ส่องอยู่ในเมืองใจนี้แหละ ธรรมเป็นคู่แข่งชั้นก็
แข่งขันกันอยู่ในเมืองใจนี้แหละ เมืองโลภเมืองโกรธเมืองหลงมา
ตั้งอยู่ในใจนี้ เราก็จะเอาเมืองศีล เมืองสมาธิ เมืองปัญญา มาตั้งลง
ในใจนี้เหมือนกัน มันจง เราก็จะจงเหมือนกัน จะจงเป็นแต่
มันหรือ

สมรภูมิก็คือจิตใจนี้แหละ

สมรภูมิภายนอกก็คือเสนาสนะป่าที่เจียบสัดตามที่จะ
แสวงหาได้ตามกำลัง

สมรภูมิภายในก็คือจิตใจนี้แหละ

ต่อสู้กันอยู่ในที่นี้แหละ รบกันกับความหลงอยู่ในี่แหละ

ทะเลหลงก็อยู่ในี่แหละ ข้ามก็ข้ามที่นี้แหละ

ทะเลโลกทะเลโกรธทะเลหลงอยู่ตรงนี้แหละ จะข้ามก็ข้าม
กันในที่นี้แหละ

เรือกก็เอาอยู่ในี่แหละ แพก็เอาที่นี้ ยาโอสถก็เอาที่นี้ ไฟโลก
ไฟโกรธไฟหลงไหม้เมืองใจ ก็เอาหน้าที่เมืองใจนี้แหละมาดับ ไม่ได้
ไปดับที่อื่นนะเดี๋ยวนี พระเจ้าแผ่นดินเราก็ได้เป็นแล้ว ก็มีแต่ดินอยู่
ในร่างกายนี้ธาตุดิน เจ้าแผ่นดินก็มีแต่น้ำเลือดน้ำหนองอยู่ข้างในนี้
เจ้าแผ่นดินก็มีแต่ธาตุไฟอยู่ในี่ เจ้าแผ่นดินก็มีแต่ลมอยู่ในี่
ได้เป็นมาหมดแล้ว ไม่ได้กลัวว่าคนอื่นจะได้เป็นยิ่งกว่าตน ไม่ว่า
เจ้าแผ่นดิน เจ้าแผ่นดินฟ้า เจ้าแผ่นดินลม หายใจเข้าออกก็เป็นเจ้าแผ่นดิน

เหมือนกัน ตดอกตากก็เป็นเจ้าแผ่นดินเหมือนกัน เจ้าแผ่นดินฟ้าก็แหงนมองดูท้องฟ้าทุกวันอยู่นั่นได้ เจ้าแผ่นดินก็เหยียบดินอยู่ทุกวันนั่นได้ นั่นเป็นดินภายนอก ฟ้าภายนอก ดินภายในมันก็มีอยู่แล้ว ธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม ประชุมกันเรียกว่ารูป รูปขันธ์ ก็ขึ้นไปหาแก่ ขึ้นไปหาเจ็บ ขึ้นไปหาตาย ไม่มีกลางวันกลางคืน ไม่มียามหยุดยามหย่อนยามผันอะไรเลย

วินาทีไหนที่มันหยุดไม่แก่ มีไหม
หยุดไม่เจ็บ หยุดไม่ใกล้เข้าสู่ความตาย
มีวินาทีไหนที่มันหยุดให้
มีแต่มันขยับเข้าๆ หดทั้งหมดนั่นแหละ

พญาคิตราช خبرรดคันนี้มาท่องเที่ยวในวัฏสงสารมานานแล้ว ที่นี้จะหยุดแล้วจะเข็ดจะหลาบแล้ว ไม่อยากมาเที่ยวสงสารอีก ไม่อยากมา خبرรดคันนี้อีก ขับริร่างกระดูก ขับริชชี ก็เป็นพญาคิตรานี้แหละเป็นผู้ขับ ขับเกวียนขนขึ้นะ ขับไปขับมาร่างกายก็แตก

พญาคิตราชถ้ายังไม่ทันเข็ดหลาบ ไม่ทันเบื่อหน่าย ก็ไปหาสร้างเอาใหม่ เพื่อมาขับริร่างกระดูกแข่งกันอยู่ในวัฏสงสารนี้ ขับริชชีแข่งกันอยู่ในนี้ จะพูดว่าโลกทั้งหมดนี้พากันหลงขี้ก็ถูก ถ้าไม่หลงขี้มันก็ไม่หลงกิน ถ้าไม่หลงกินก็ไม่หลงขี้เหมือนกัน นั่นละ ถ้าไม่หลงเกิดก็ไม่หลงตาย ถ้าไม่หลงตายก็ไม่หลงเกิด

ความหมายเดียวกันนั้นละ ถ้าไม่หลงได้ก็ไม่หลงเสีย ถ้าไม่หลงคุณ
ก็ไม่หลงโทษ

ประพจน์ตามคุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
มันเป็นสุขก้าวหน้าได้

คุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นั้น จะนับแต่ขั้นไหน
ขึ้นไป นับแต่พระโสดาบันขึ้นไป สุขในพระโสดาบัน สุขใน
พระสกทาคามี สุขในพระอนาคามี มันเป็นสุขก้าวหน้าได้ สุขเพื่อ
จะข้ามจากทุกข์ทั้งปวงได้

สุขที่ต่ำกว่านั้นลงมา กำหนดไม่ได้นะ

เพราะหลายบางที่

เป็นสุขวนสุขเวียน สุขวนเวียนได้ขอบดั่ง

ก็คือทุกข์วนเวียนได้ขอบดั่งนั้นละ

สุขในธรรมของพระพุทธเจ้า

ที่เป็น อริยมเม จิตโต นโร นั้น

ผ่านศูนย์กลางออกไปเลย

ไม่ใช่สุขวนสุขเวียน ไม่ใช่ทุกข์วนทุกข์เวียน

ถ้าเป็นทุกข์ก็เป็นทุกข์เพื่อจะออกไปจากทุกข์

ถ้าเป็นสุขก็สุขเพื่อจะออกจากทุกข์

ไม่ใช่ทุกข์วนทุกข์เวียน ไม่ใช่สุขวนสุขเวียน

การปฏิบัติก็มีทุกข์อยู่บ้าง เพราะหิวข้าวกระหายน้ำ ได้ใช้
ความอดส่ำหทัยยาม ได้ใช้ความเพียรเหล่านี้ เป็นทุกข์เพื่อจะออก
จากทุกข์ได้ ไม่ใช่ทุกข์วนทุกข์เวียนได้ ทุกข์ในวัฏสงสารที่ต่ำกว่านั้น
ลงมาที่ไม่ยินดีในพระนิพพาน เรียกว่าทุกข์วนทุกข์เวียน

การไม่ยินดีในการออกจากวัฏสงสาร

เรียกว่าทุกข์วนทุกข์เวียน

เรียกว่าสุขวนสุขเวียน

แต่ความจริงแท้แล้วมันไม่มีสุขเสียเลย หากแต่บัญญัติเอา
เฉยๆ ความเป็นจริงแล้วไม่มีสุขหรอก

ในโลกนี้มันจะมีสุขอยู่ที่ไหนเท่าเมื่อดงชาาริน

มันไม่มีหรอก

ถ้ามันมีสุขเท่าเมื่อดงชาารินแล้ว

พระอริยเจ้าก็ไปไหนไม่ได้

เพราะวิญญานปฏิสนธิก็ไปจับอยู่ตรงนั้น

ท่านเห็นว่าในโลกนี้

มันเป็นทุกข์เสมอหน้ากลองชัยทั้งหมด

วิญญานปฏิสนธิของท่านจึงไม่มี วิญญาณ วิญญาณปจฺจยา
นามรูป นามรูปปจฺจยา ของท่านจึงไม่เป็นปัจจัย ฉฬายตน
ฉฬายตนปจฺจยา ผัสสะของท่านก็ไม่เป็นปัจจัย เพราะเห็นกองทุกข์

แน่ชัดแล้ว ท่านหลุดไปแล้ว พระอริยเจ้าท่านแข่งดีกับโลกเพื่อ
จะออกจากโลก ไม่ใช่ท่านแข่งดีเพื่อจะอยู่ในโลกเพื่อแย่งที่เขาอยู่
ท่านแข่งดีกับความโลภความโกรธความหลงของท่าน เรียกว่าแข่ง
ดีกับโลก แข่งเพื่อจะออกหนี ไม่สู้ไม่เล่นด้วย **อเสวนา จ พาลานํ**
ไม่คบกับขณะจิตที่มันเป็นพาลเป็นหลง จิตใจที่มันเลื่อมใสใน
วิถีสงสารอยู่นั้น เรียกว่าจิตพาลจิตหลง ไม่ใช่จิตของบัณฑิต
จิตที่เห็นภัยในวิถีสงสารจึงเป็นจิตของบัณฑิต **ปณฺธิตานญฺจ เสวนา**
เป็นจิตที่ควรบูชาควรอนุโมทนา **ปฺชชา จ ปฺชชนียานํ** เอตมมฺกฺคฺลมฺกฺตฺตมํ
จึงเป็นมงคลอันอุดมดี

ได้มาแบกกลดสะพายบาตรแล้ว โกงผมแล้วด้วย

ได้เดินจงกรมปร้อ ฉันในบาตรปร้อ

แล้วอย่าได้พากันถอยหลังอีก ไม่ต้องถอยหลัง

ถอยหลังก็ถอยไปหาตายนั่นล่ะ

อนุตฺตรสฺสคาโม คือ สงครามแก่ สงครามเจ็บ สงครามตาย
ถ้าถอยหลังก็ถอยมาหาตายคือแก่นั่นแหละ **อนุตฺตรสฺสคาโม**
สงครามอันยิ่ง สงครามโลก สงครามโกรธ สงครามหลง ก็ใช่ สงคราม
แก่ สงครามเจ็บ สงครามตาย ก็ใช่ สอนสทุกข์แก่ สอนสทุกข์เจ็บ
สอนสทุกข์ตาย ก็ใช่ สอนสทุกข์โลก สอนสทุกข์โกรธ สอนสทุกข์หลง
ก็ใช่ วิถีสงสารแก่ วิถีสงสารเจ็บ วิถีสงสารตาย ก็ใช่ เพราะโลก
โกรธหลงมันเป็นตัวพิษ มันเป็นข้าวปลุก ให้ทำลายข้าวปลุกมัน

การไม่ยินดีในโลกในวัฏสงสาร

เรียกว่าทำลายข้าวปลูก

การเห็นภัยในโลกในวัฏสงสาร

เรียกว่าทำลายข้าวปลูก

ถ้ายังเพลินอยู่นั้นไม่เรียกว่าทำลายข้าวปลูก

เรียกว่ายังเก็บเชื่อที่จะพาไปเกิดไว้อยู่ ว่าอย่างนี้โลดวะ

หลวงปู่มหาเพิ่นเป็นเหมือนเพ็ญเต็มดวงแล้ว หลวงปู่แหวนก็เหมือนกัน เป็นดังพระจันทร์เต็มดวง เต็มทั้งอาภิสเต็มทั้งธรรมะพวกท่านเต็มหมดแล้ว นั่นเป็นเรื่องเฉพาะตัวของใครของมัน คิดดูพระอัญญาโกณฑัญญะนะ ท่านไปอยู่ในป่าโน้น ท่านเป็นผู้ไม่มีลาภได้พระโกณฑัญญะนะ หินย้อมผ้านี้พระโกณฑัญญะได้ เป็นผู้พาย้อม ดินแดงย้อมผ้านะ หลวงปู่ฉันเคยเอามาเทศน์บ่อยๆ พระโกณฑัญญะละที่พาย้อม ย้อมใส่กระบะบอกหิน เราก็เคยได้ย้อมคราวอยู่ที่ถ้ำผาแด่นนะ ฝนหินใส่กระบะบอกหินแล้วก็ย้อมผ้า ชักก็ใช้กระบะบอกหิน ถ้ำผาแด่นแต่ก่อนไม่ใช่ธรรมดาได้ มีเสือมีสาบมีสารพัดได้ ไม่เหมือนถ้ำผาแด่นในทุกวันนี้หรอก

หากจิตใจมันต้องการพ้นทุกข์ในวัฏสงสารนะ ปัญหาอะไรๆ มันมีไม่มากดอกเว้ย มันแก้ของมันเอง พรึบๆ เลย แต่หากว่าจิตใจยังอยากแข่งดีอยู่ในโลกนี้แล้ว ปัญหาหลาย หากจิตใจของเราหวังพ้นทุกข์ในวัฏสงสาร ปัญหามีไม่มากหรอก อะไรเกิดขึ้นมาก็

กลายเป็นเรื่องเบาหมด เพราะเราข้ามมันไปหมดแล้วได้ แม้จะได้
เงินมาเต็มแผ่นฟ้าแผ่นดิน มันก็เป็นเรื่องเบา แม้จะอดอยากจนไม่มี
ใครใส่บาตรให้ มันก็เป็นเรื่องเบา ว่าอย่างนี้โลด ข้อนี้น้ำคัญที่สุด

ผู้เห็นภัยในวัฏสงสารอย่างเต็มที่
ก็คือผู้ดับเพลิงในวัฏสงสารอย่างเต็มที่นั้นแล้ว

ความยินดีในธรรมชนะความยินดีทั้งปวง เราพิจารณาทุกข์
เป็นอารมณ์อยู่อย่างนี้ สมุทัยมันจะไปเองมัน มรรคมันก็เจริญไป
เองในตัว นิโรธก็กระทำให้แจ้งไปในตัว

ไม่ใช่ว่าจะมาเจริญทุกข์ก่อนแล้วจึงค่อยมาเจริญสมุทัย
จึงค่อยมาเจริญมรรค จึงค่อยมาเจริญนิโรธ มันไม่ใช่ปฏิบัติอย่างนั้น
พิจารณาทุกข์ข้อเดียว สมุทัย ความทะเยอทะยานในวัฏสงสาร
มันก็ยุบตัวลง มันก็เป็นมรรคคือข้อปฏิบัติไปในตัว มันก็กระทำ
ให้แจ้งในชั้นธสันดานไปในตัว จะให้ว่ายังไงอีก ที่มันไม่แจ้งใน
ชั้นธสันดาน ก็เพราะมันยังเพลินอยู่ในโลก จะว่ายังไง

ถ้ามันเห็นภัยในวัฏสงสาร
เป็นเหมือนกับหลุมถ่านเพลิง
ทั้งในอดีตทั้งในอนาคตทั้งในปัจจุบันนี้แล้ว
ใครจะมาโกหกมันได้อีกในโลกอันนี้
นอกเสียจากจิตใจมันจะโกหกมันเองเท่านั้นละ

หลวงปู่มั่นเล่าให้ฟังคราวอยู่ที่บ้านหนองผือว่า มีผู้มาถามปัญหาเพื่อนในคราวผูกผูกนิมิตวัดโพธิสมภรณ์ครั้งแรก ตอนนั้นเราได้อะไรมาอยู่ได้ เราเป็นเถรมหานิกายอยู่ อายุ ๑๘ ปี เราได้อะไรมาอยู่ได้ ไม่เชื่อ ท่านแบ่งมาให้แต่ละวัด วัดละ ๔๐ ท่อน ไม้ยาว ๖ เมตร พระอุปัชฌาย์เราพาไปเรื่อย เราอายุ ๑๘ ปี

พอถึงเวลาฝึกผูกนิมิต หลวงปู่มั่นมาในงานด้วย เพื่อนนั้นแหละเล่าให้ฟัง สมัยนั้นเรายังไม่รู้เรื่องราวอะไรและ เจ้าคุณปัญญพิศาลเถรกับสมเด็จพระมหาวิรวงศ์นั้นเป็นคนถาม

เจ้าคุณ : ท่านมั่น ท่านอยู่ผู้เดียว ท่านไปฟังเทศน์กับท่านผู้ใด มีใครเทศน์ให้ท่านฟัง

หลวงปู่มั่น : ขอโอกาสพระเดชพระคุณ ข้าน้อยนี้ไม่ชนะจะฟังเทศน์ดอก จะฟังกัณฑ์ลมหายใจเข้าออกก็ไม่อด จะฟังกัณฑ์ร่างกระดูกก็ไม่อดที่จะฟัง จะฟังกัณฑ์หนังหุ้มอยู่โดยรอบนี้ก็ไม่อดที่จะฟัง

เจ้าคุณ : อย่าว่าไปมากความหลายแห้วพวกเรานะ มันขาดทุนได้ (ขยันทัน) เรานะ อย่าไปซึกไซ้เรามาก เรามันจะขาดทุน

สมเด็จพระ : โอ้ เธอรู้จักฟัง เธอฟังเป็น

หลวงปู่มั่น : นั่งฟังทั้งคืนก็ยังได้ข้าน้อย ยืนฟังก็ได้ เดินฟังก็ได้ข้าน้อย ฟังเทศน์นะ

เจ้าคุณ : ที่นี้เรื่องกสิดนอกกสิดในนี้ มันเป็นอย่างไรวะ

เรื่องนี้หลวงปู่มหาเพ็นไม่ได้เขียนลงในชีวประวัติหลวงปู่
มั่นดอก เราไปอ่านแล้วไม่เห็น

หลวงปู่มั่น : เรื่องกสิดนอกกสิดในนี้ พหิทธาภิสณ นั้นขอยก
ไว้ก่อนเนาะข้าน้อย ข้าน้อยขอพูดไปตามที่ข้าน้อยได้ปฏิบัติมา
จักถูกจักผิดก็ไม่รู้

โอทาตกสิด ข้าน้อยก็เพ่งกระดูกที่เป็นสีขาวๆ นั้น

โลหิตกสิด ข้าน้อยก็เพ่งเลือด

นิลกสิด สีเขียว ข้าน้อยก็เพ่งน้ำดีที่มีอยู่ใต้ตับเรานี้ ที่ไม่อยู่
ใต้ตับก็ซึมซาบอยู่ทั่วร่างกาย เว้นผม ขน เล็บ ฟัน กระดูก ที่มัน
เป็นของแข็งเสีย

ข้าน้อยเพ่งกสิดอยู่ภายในนี้ ข้าน้อยไม่ได้เพ่งออกนอก

เจ้าคุณ : พวกเรานี้มีแต่จะขาดทุนได้ พอๆ อย่ายึดชักใช้เธอ
มากไปได้ พวกเรานี้มีแต่เอาตำรามาอ้างกัน ซึ่งมันเป็นหนังสือ
ภายนอก ส่วนเรอนะพูดหนังสือภายใน เอ้า ก็ดีเหมือนกัน พวกเรา
ก็จะได้มีความรู้ด้วย

หลวงปู่มั่น : ชำนาญสนุกฟังเทศน์

ธัมมจักข ก้อยู่ในนี้ มหาสมัยสูตรก็อยู่ภายในนี้
อาทิตตปริยายสูตรก็อยู่ในนี้ อนัตตลักขณสูตรก็อยู่ในนี้
ในสูตรกายสูตรวจาสูตรใจนี้มีครบหมด
ชำนาญไม่ได้สงสัยว่าตนไม่มีอาจารย์แต่เดี๋ยวนี้
ความแก่ ความเจ็บ ความตาย แต่ละอย่างๆ
ต่างก็เป็นอาจารย์หมดทั้งนั้น
สอนให้เราได้เห็นอยู่ตลอดเวลา

ปวดยุจจะระบัสสาวะเหล่านี้อีกเหมือนกัน มีแต่อาจารย์สอน
ให้เราเช็ดถูในวัฏสงสารทั้งนั้นชำนาญ นั่งอยู่ก็ปวดเกล้า
เวียนหัวเหล่านี้นั่งหายใจเข้าออกอยู่เหล่านี้นั่งก็เป็นอาจารย์สอน
ให้เราเห็นทุกข์ทั้งนั้น ชำนาญไม่ได้คิดว่าเราอยู่ห่างจากอาจารย์แต่
ชำนาญมีความคิดอย่างนี้

สมมุติว่ามีผู้ที่เขารักษาศีล ๕ อยู่ชอบพำนุ่น แต่เราก็ไม่เคย
เห็นหน้ากันสักครั้ง อีกคนหนึ่งก็รักษาศีล ๕ อยู่ในประเทศไทย
อีกผู้หนึ่งก็รักษาศีล ๕ อยู่ในพรหมโลก ในเทวโลกก็มี หรือที่ชอบฟ้า
แดนดินใดก็มี ชำนาญก็ถือว่าคนเหล่านี้น่าเป็นหมู่เพื่อน
เดียวกันอยู่นะ ไม่จำเป็นที่จะต้องมาเห็นหน้าเห็นตากันดอก
เรียกว่าเป็นมิตรกัน เป็นญาติธรรมกันอยู่ได้ ที่นี้พวกโจรพวกผู้ร้าย
ที่เขาลักขโมยอยู่ชอบพำนุ่นกับอีกผู้หนึ่งลักขโมยอยู่ใน

เมืองไทยนี้ โดยไม่เคยเห็นหน้าตากันสักครั้ง แต่พวกเขาก็ได้ชื่อว่า อยู่ใกล้ชิดกันโดยอุสสกรรมได้ นั่นเรียกว่าเป็นหมู่เป็นเพื่อน ของเขาเหมือนกัน ชำน้อยคิดอย่างนี้ คำว่าหมู่คำว่าเพื่อนนี้ ชำน้อย คิดว่าไม่จำเป็นที่จะต้องมาอยู่ใกล้ๆ กัน ออเขาจะอมมขอมกันดอก ใครประพติตัวดีอยู่ที่ไหนก็ตาม ก็เรียกว่าเป็นหมู่เป็นเพื่อนกันอยู่ โดยธรรมได้ ชำน้อย

เจ้าคุณ : โอ้ย ว่างไปหลาย พวกเรากียังขาดทุนหลาย

พวกเราเหมือนกันนั่นละ ผู้ที่ปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ใน วัฏสงสารมีอยู่ประเทศอเมริกันนั่น แม้จะไม่เคยเห็นหน้าเห็นตากัน สักครั้งก็ตาม ก็เรียกว่าหมู่เดียวกัน เรียกว่าญาติมิตรญาติธรรมกัน เหมือนกัน หรือใครที่มาคอยล้างกระโถนให้เท่านั้นจึงจะเรียกว่า หมู่เดียวกันอย่างนั้นหรือ เราพูดไปอย่างนี้ได้เรา

คำว่าสายนั้นสายนี้ก็ดีในพระกรรมฐานนะ

เราก็พึงจะได้ยินไม่นานมานี้ละ

สมัยอยู่กับหลวงปู่มั่นนั้นไม่ได้ยินว่าสายนั้นสายนี้ดอก

สายอาจารย์นั้นสายอาจารย์นี้ อย่างนั้นอย่างนี้เรียกกัน แต่ก่อนก็ได้ยินเพียงว่าสายมหานิกายก็สายอาจารย์ทองรัตน์กับ สายหลวงปู่มั่นเท่านั้นละ ส่วนทุกวันนี้ พันอาจารย์ก็มีพันสายนะ เดียวนี้ เราละหนักใจอยู่ข้อนี้ สายไหนก็ตามเถอะ เรานะไม่อยาก

เรียกว่าสายนั้นสายนี้ “คนนั้นก็ลูกศิษย์ข้า คนนี้ก็ลูกศิษย์ข้าๆ โยมคนนั้นโยมคนนี้ก็ลูกศิษย์ข้า” เรานี้ไม่กล้าพูด พูดไม่ได้ ให้ตัวของเขาเองโน้นเป็นคนพูด แล้วก็รู้ว่าเขาจะว่ายังไงก็รู้ ทุกวันนี้เขาไม่ได้มาอยู่กับเราขอนิสัยจากเราแล้ว ไม่รู้ว่าเขายังจะเป็นลูกศิษย์ของเราหรือเปล่าไม่รู้ ให้เขาเป็นคนพูดเอง เรานี้ไม่พูดให้เจ้าตัวเขาพูดเอง

กับอีกเรื่องหนึ่ง ปัจจัย ๔ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และเภสัช ที่ได้มีมานั้น พูดลึกลงไปอีก ได้น้อยก็เป็นของพระองค์เจ้า ได้มากก็เป็นของพระองค์เจ้า เขาเอามาให้มากก็เป็นของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เขาเอามาให้น้อยก็เป็นของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ของเราไม่มี นี่ข้อหนึ่ง ไม่ได้ยินใครพูดหรือ แต่เราพูดเองข้อนี้ ไม่รู้ว่าผิดหรือถูก แต่เราหากถืออย่างนั้น

เขาเห็นแก่หน้าของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ โน้น
เขาจึงเอามาให้
ได้น้อยก็เป็นของท่าน ได้มากก็เป็นของท่าน

ถึงแม้เวลาเราเกิดหลง มันก็ต้องพลิกมาหาข้อนี้แล้วจะแจ้งจางปางโลด (เบาลง) เวลามันไม่มีสตินะ พอพลิกกลับมาข้อนี้แจ้งจางปางโลด ถ้าถือว่าลากฎของกูอย่างนี้ เวลามันได้มาก เราก็จะติดอยู่ พอเวลามันไม่ได้ เราก็จะเสียใจหากถือว่าเป็นของเรา ให้ยกเป็นของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ โน้น ทรัพย์สินทั้งหมด

ในไตรโลกธาตุนี้เป็นของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หมด
เป็นเมืองขึ้นของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หมด

พุทธในที่นี้ หมายถึง อรหัตพุทธ
ธรรมในที่นี้ หมายถึง อรหัตธรรม
สงฆ์ในที่นี้ หมายถึง อรหัตสงฆ์
ท่านเหล่านั้นท่านได้ทั้งหมดแล้วได้สิ่งเหล่านี้
เป็นของเก่าท่านหมดเลย

เหมือนน้ำลายของเรานี้แหละ ถ่มทิ้งแล้ว เราก็ไม่เสียดาย
อยากจะเอามากลืนกินหรือก แต่ก็เป็นน้ำลายของเรา น้ำลายคนนั้น
น้ำลายคนนี้ก็ยิ่งว่า อันนี้ก็เหมือนกัน ทรัพย์ทั้งหลายในไตรโลกธาตุ
นี้เป็นของพระอริยเจ้าทั้งหมด ท่านวางแล้ว ท่านปล่อยแล้ว ท่านเห็น
ว่ามันไม่มันไม่เที่ยง พวกเราอุปมาเหมือนหมู่นอนที่มาแย่งกันกินอยู่
แย่งกันกินน้ำมูกน้ำลายของพระองค์เจ้า พระธรรม พระอริยสงฆ์

เมื่อเป็นเช่นนั้นเวลาได้มาน้อยเราก็ไม่ติดอยู่ เราก็ไม่เสียใจ
เพราะมีข้อแก้ตัว เมื่อเวลามันได้มากเราก็ไม่ดีใจ ไม่ติดอยู่
เหมือนกัน นั่น คำว่า มาก ของเรานั้น มันเป็นของนิดเดียวสำหรับท่าน
เงินหมื่นของเรามันมีค่าเท่ากับ ๓ สตางค์สำหรับหลวงปู่มหา
เรียกมากสำหรับเราเงินหมื่นนะ แต่มันเป็น ๓ สตางค์สำหรับ
หลวงปู่มหา พุดตามสมมุติ

เมื่อพิจารณาลงอย่างนี้แล้ว เมื่อได้มาน้อยเราก็ไม่ร้อนเพราะมีข้อแก้ เพราะเคยได้พิจารณาไว้แล้ว เวลามันได้มากก็ไม่ติด เพราะมีข้อแก้ อยู่ มีข้อทิ้งอยู่ มีข้อมอบให้ท่านอยู่ หลวงปู่มันเคยพูดเรื่อยอยู่

“อยู่กุฏิวิหารของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์แล้ว
เวลามดปลวกขึ้นก็ไล่มันลงเหวหน่อดี ไม่ใช่ของเรา
ของพวกเรามีแต่กิเลสเท่านั้นเอง ไล่ลงเหวหน่อดี
อาศัยของท่านอยู่แล้ว กินของท่านแล้ว ใช้ของท่านแล้ว
ไม่ขีดไฟกำหนัดหนึ่งก็เป็นของท่าน
เพราะเขาเห็นแก่หน้าค่าตาของท่าน เขาจึงค่อยเอามาให้”

“เป็นเพราะกุศลของศีลทานเก่าของเราที่ได้ทำเอาไว้ เขาจึงได้เอามาให้”

“ข้อนี้ก็จริงอยู่ แต่ว่าถ้าพิจารณามาถึงเพียงนี้ กิเลสของเรามันก็มีทางเพิ่มมากขึ้นอีกเหมือนกัน”

หลวงปู่มันเห็นว่าอย่างนี้ เหมือนพระมหากัจจายนะนั่นแล้ว ตอนไปอยู่กรุงอุชเชนี มีคนมาถึงท่านว่าเป็นสโรจนะ

“ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระมหากัจจายนะว่าเป็นที่พึ่งว่าเป็นสรณาคมนั่นประเสริฐ”

“เออ อย่ามาถึงเราเป็นสธนะเลย ให้ถึงพระพุทธร พระธรรม
พระสงฆ์นั้น มันจึงจะได้บุญมาก”

ท่านเป็นถึงพระอรหันต์แล้วได้ ท่านยังพูดอย่างนั้น หากว่า
เป็นพวกเรา มีคนมาถึงตนว่าเป็นสธนาคมน้อย่างนี้ จะไม่ว่า

“แม่นกูปฮีสู้”

จะไม่ว่าอย่างนี้หรือ จมูกปึงแงบๆ พวกเราที่มีกิเลสอยู่

“โอ้ กูนี้เก่งปานนี้ได้ มีผู้มาถึงกว่าเป็นไตรสรณคมน์ แม่นกูปฮีสู้”

นั่น พระกัจจายนะไม่เป็นอย่างที่ว่านี้ได้ นั่นภูมิของ
พระอรหันต์เห็นไหม ท่านก็ยังมอบใส่คุณพระพุทธร พระธรรม
พระสงฆ์อยู่

อย่างชูพงษ์นั่นแหละ มันว่ามันจะมาถามเอาความผิดเรา
“ที่เขาทำให้ดีๆ อย่างนี้ เป็นบุญวาสนาของใคร”

เราเลยตอบ

“เป็นบุญวาสนาของพระพุทธร พระธรรม พระสงฆ์
วาสนาของญาติของโยม ของครูบาอาจารย์และหมู่เพื่อน
สำหรับตัวของอาตมาไม่มีอะไรหรอก มีแต่กิเลส”

หงายหมาไปเลยเขาก็ดี จะมาถามเอาความผิดเราได้
เรารู้จักเลย พอแหม่มมาเรารู้จักโลด “เป็นบุญวาสนาของพระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์ ของครูบาอาจารย์ หมู่เพื่อน และญาติโยม
สำหรับตัวของอาตมาไม่มีอะไรหรอก มีแต่กิเลสเท่านั้น”

“ไม่ไหวๆ” ได้ แก้วว่า

คิดดู พระอัสสชินี้เป็นพระอรหันต์แล้ว “ข้าพเจ้าเป็นภิกษุใหม่
ไม่สามารถแสดงธรรมให้พิสดารได้”

แต่ความเป็นจริง ท่านเป็นพระอรหันต์แล้วตอนพระสารีบุตร
ถามนะ พระสารีบุตรไปบวชอยู่กับสัททัชปริพาชกได้ สัททัชมี
บริวาร ๕๐๐ คน เหตุใดพระอัสสชิถึงว่าอย่างนั้น ก็พระอัสสชิ
ท่านเป็นมหาปัญญา มีคนรำลึกกันอยู่แล้วว่าอุปติสสะที่บวชอยู่กับ
สัททัชปริพาชกนั้นเป็นผู้มีปัญญา เหตุนี้พระอัสสชิจึงพูดถ่อมตน
เพราะท่านรู้ทันพระสารีบุตร

“โอ้ ไม่ต้องมากหรอก แสดงสั้นๆ ก็เอาดอก”

“ธรรมอันใดเกิดแต่เหตุ ธรรมอันนั้นดับแต่เหตุ”

“โอ้ เอาละๆ พอแล้ว”

บาปจะเกิดขึ้นก็เป็นเพราะเราสร้างเหตุของบาปเอาไว้ได้
จะดับบาปได้ก็เพราะดับเหตุของบาปนั้นได้ ว่าอย่างนี้เอาโลด

พระสารีบุตรท่านก็เข้าใจ แล้วก็ไปหาพระโมคคัลลาน์ที่นี่ เพราะได้สัญญากันไว้แล้วได้

“โอ้ เพื่อนเอ๋ย มาแต่ไหนวันนี้ ทำไมหน้าตาซี้นบานแท้ ไม่ใช่ได้ธรรมะธัมโมอะไรมาแล้วหรือ มาพูดให้กันฟังแทน”

“ก็ได้มานั้นแล้ว” ก็เลยเล่าให้พระโมคคัลลาน์ฟัง พระโมคคัลลาน์ก็เลยสำเร็จเป็นพระโสดาบันเหมือนกัน

ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ก็แสดงถึงอนิจจังชัดๆ นั่นละ

ยงฺกิญฺจิ สมุทฺยธมฺมํ สพฺพนตํ นิโรธมฺมนฺติ.

ก็ที่ท่านแสดงธัมมจักขุ เป็นธรรมเทศนาเบื้องต้นนะว่า

ชาติปิ ทุกฺขา ชราปิ ทุกฺขา มรณมฺปิ ทุกฺขํ, โสภปริเทวทุกฺข-
โทมนสฺสุปายาสาปิ ทุกฺขา, อปฺปิเยหิ สมฺปโยโค ทุกฺโข ปิเยหิ
วิปฺปโยโค ทุกฺโข ยมฺปิจุณฺํ น ลภติ ตมฺปิ ทุกฺขํ, สงฺขิตฺเตน ปญฺจุ-
ปาทานกฺขณฺธา ทุกฺขา.

ได้ยินถึงพรหมโลกเบื้องต้น อีกฝั่งก็ถึงมหาอเวจีนรก ได้ยิน
กันหมด หน้าต่างที่ปิดอยู่ก็เปิดออก คนหลังค่อมก็กลายเป็น
คนหลังตรง คนตาบอดอาจแลเห็น คนหูหนวกอาจได้ยินเสียง
ท่านเปรียบเป็นบุคลาธิษฐาน

คำว่า **ชาติปี ทุกขา** คำเดียวนั้น มันก็มีใจความกันไปถึง
พรหมโลกโน้น ครอบไว้หมดแล้ว ถึงพวกนั้นจะฟังหรือไม่ฟังก็
ตามแต่ หมดทั้งไตรโลกธาตุโน้นถูกหมด ว่าชาติความเกิดมันเป็น
ทุกข์ นั้น ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ก็เหมือนกัน ความโศกเศร้า
โศกาก็เหมือนกัน ใจความถูกไปหมดถึงพรหมโลกโน้น พวกนั้น
จะฟังหรือไม่ฟังก็ตาม จะว่ายังไงละ ยิ่งสรุปเดียวถูกทั้งหมดทั้ง
ไตรโลกธาตุ โดนทั้งหมด

“คนตาบอดอาจแลเห็น คนหูหนวกอาจได้ยินเสียง”

คนตาบอดมันก็มีแก่เจ็บตายเหมือนกันจะว่ายังไง
คนหูหนวกมันก็มีแก่เจ็บตายเหมือนกัน แล้วทำไมจะไม่ถูกละ
คนหลังค่อมเหล่านั้ทั้งหมดก็เหมือนกัน ว่ามันอย่างนี้โหด

เทวานัม สทฺธิ สุตวา : เทวานัม อันว่าเทวดาทั้งหลาย
สทฺธิ เสียง **สุตวา** ก็ส่งถึงกันหมด ว่าอย่างนั้น
ถึงชั้น **อวิหา อตปฺปา สุตสสา สุตสสี อกนิฏฺฐกา** ก็ถึงด้วย

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร สมัยโบราณนั้นพิสดารกว่านี้ ปัจจุบัน
ตัดลงถึงแค่ **พฺรหฺมกายิกา** เท่านั้น หมายถึงพรหมที่มีรูป มันก็
ถูกอยู่ แต่เขาย่อลง

แต่ก่อนธัมมจักกัปปวัตตนสูตรนะมันกว้างแท้ได้

อกนิฏฐกา เทวา สทฺทมณฺสุสาเวสฺสุ. แล้วค่อยต่อด้วย
เอตมภควตา พาราณสียํ อัสสิปตเน มิคทาเย อนฺตตรํ ฐมฺมจกฺกํ
ปวตฺตติ, อปฺปฏฺวตฺตติยํ สมณฺเนน วา พุราหฺมณฺเนน วา เทเวณ วา มาเรณ
วา พุรหฺมณา วา เกนจิ วา โลกสฺมินฺติ. อิตฺติห เตน ชณฺเนน เตน
มฺหุเตน, ยาว พุรหฺมโลกา สทฺโท อพฺภุคฺคจฺฉิ. อยฺยจ ทสสฺสสฺสี
โลกธาตฺ, สงฺกมฺปิ สมฺปกมฺปิ สมฺปเวริ. อปฺปมาโณ จ โอาพาโร
โอภาโส โลเก ปาตุรโหสิ, อติกฺกมฺเมว เทวานํ เทวานุภาวํ.
อถโข ภควา อุทานํ อุทาเนสิ, อณฺณาสี วต โภ โกณฺทณฺโณ,
อณฺณาสี วต โภ โกณฺทณฺโณติ. อิตฺติหิํ आयสฺมโต โภณฺทณฺณสฺส,
อณฺณาโกณฺทณฺโณเตว นามํ อโหสิตี.

“โกณฑัญญะ ได้รู้แล้วหนอๆ”

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร แสดงถึงรูปขันธ์นามขันธ์ ว่า

ชาติปิ ทุกฺขา ชราปิ ทุกฺขา มรณมฺปิ ทุกฺขํ ก็คือรูปขันธ์
โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสาปิ ทุกฺขา อปฺปิเยหิ
สมฺปโยโค ทุกฺโข อันนี้แสดงถึงกิเลสที่เข้ามาสัมปยุต

อนัตตลักษณะสูตร ก็แสดงถึงเรื่องรูปขันธ์นามขันธ์อย่าง
เก่านั้นละ

รูปํ อนิจฺจํ เวทนา อนิจฺจา: รูปํ เป็นรูปตามเดิม ดิน น้ำ ไฟ ลม
ประชุมกันเรียกว่ารูป

อาทิตตปริยายสูตร ก็พูดถึงเรื่องรูปกับนามอย่างเก่านั้นละ ก็ไม่ใช่เพราะอะไร เพราะเมื่อเบื่อหน่ายจากรูปจากนามไปแล้ว มันก็กลายเป็นพระอรหันต์เท่านั้นเอง สัตว์ทั้งหลายมันก็เป็นกังวล อยู่ในรูปกับนามนี่เอง เพราะหลงรูปหลงนาม หลงรูปกับหลงดิน น้ำ ไฟ ลม ก็มีความหมายอันเดียวกัน หลงนามกับหลงเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็มีความหมายอันเดียวกัน เหตุฉะนั้นพระอริยเจ้า จึงไม่ติดอยู่ในทุกข์ จึงไม่ติดอยู่ในสุข ไม่ติดอยู่ในอุเบกขา

สุขํ วา ทุกขํ วา อทุกขมสุขํ วา, ตมปิ อาทิตตํ. เกณ อาทิตตํ.
อาทิตตํ ราคคคินา โทสคคินา โมหคคินา.

ถ้ากำหนดอยู่ในสุข ในเวลาที่ตาไปเห็นรูปทั้งามๆ แล้วเกิด เป็นสุขขึ้นนะ มันก็เกิด ราคคคินา โทสคคินา โมหคคินา ขึ้นมา แต่ต้นจนถึงปลาย เหตุอย่างนั้นพระอริยเจ้าท่านจึงไม่ติดอยู่ในสุข ไม่ติดอยู่ในทุกข์ ไม่ติดอยู่ในอุเบกขา ไม่ติดอยู่

สุขก็ส่งคืนให้สุข
ทุกข์ก็ส่งคืนให้ทุกข์
อุเบกขาก็ส่งคืนให้อุเบกขา
พระอริยเจ้าไม่ได้ติดอยู่

เมื่อไม่ติดอยู่ในทั้งสุขทั้งทุกข์ทั้งอุเบกขาแล้ว ก็กลายเป็น
ฉฬงคุเปกขา : ฉ แปลว่า ๖ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ทั้งหลาย

ของท่านก็เลยวางเฉย ท่านก็เลยไม่ยึดถือ พิจารณาใจตามความเป็นจริงของใจ พิจารณาผู้รู้ตามความเป็นจริงของผู้รู้ พิจารณารูปตามความเป็นจริงของรูป พิจารณานามตามความเป็นจริงของนาม ท่านไม่ติดอยู่ เมื่อท่านไม่ติดอยู่ ท่านก็เลยหลุดพ้น วิญญาณปฏิสนธิของท่านก็เลยไม่มี อดีตท่านก็ไม่ติดอยู่ อนาคตท่านก็ไม่ติดอยู่ ปัจจุบันท่านก็ไม่ติดอยู่ ปัจจุบันท่านก็สังคินแก่ปัจจุบัน อดีตท่านก็สังคินแก่อดีต อนาคตท่านก็สังคินแก่อนาคต ท่านไม่เข้าไปสอดแทรกยึดถือเอามาเป็นเจ้าของได้

สูญ ท่านก็สังคินให้กับสูญ

อันที่ไม่สูญ ท่านก็สังคินให้กับอันที่ไม่สูญ

สมมุติ ท่านก็สังคินแก่สมมุติ

วิมุตติ ท่านก็สังคินแก่วิมุตติ

ท่านไม่ไปสอดแทรกถือเอามาให้มี กามุปาทาน ทิฏฐุปาทาน
สีลัพพตูปาทาน อัตตวาทุปาทาน

เมื่ออุปาทานของท่านไม่มี อวิชชา ตัณหา อุปาทาน กรรม
วัฏจักร มันก็ดับไปเอง จะว่าอย่างไรอีกละ

วัฏจักร ก็คือ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน กรรม ของเก่านั้นละ
แต่พูดไปหลายแนวเฉยๆ หลอก ท่านก็เลยไม่ติดอยู่ในยีน ในดิน
ในน้ำ ในนอน ในหลับ ในตื่น ในนี้

ที่สมมุติว่าพระพุทธเจ้าท่านเสวยวิมุตติสุขนั้น พระพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุขอยู่เท่านั้นวันเท่านั้นคืนนั้น ก็เป็นเพราะพวกเรามาผูกบัญญัติเอาไว้เพื่อให้เข้าใจความหมาย ความเป็นจริงแล้วไม่รู้วาทะพระพุทธเจ้าท่านสำคัญว่าท่านอยู่อย่างไรไม่รู้ นะ ท่านสำคัญว่าท่านอยู่ในวิมุตติหรือท่านสำคัญว่าท่านอยู่นอกวิมุตติ พวกเราก็ไม่รู้จักได้ เกจิอาจารย์ก็เลยมาผูกสมมุติเอาไว้ว่าท่านเสวยวิมุตติสุขอยู่ตรงนั้นตรงนี้เท่านั้นวันเท่านั้นวัน ความเป็นจริงท่านเสวยอะไรก็ไม่มีใครสามารถรู้ด้วยกับท่านได้ เพราะท่านไม่ได้ยึดมั่นถือมั่นอันใดแล้ว

ถ้าอย่างนั้นก็สูญนะสิ

สูญหรือไม่สูญ ท่านก็ไม่ได้ยึดถืออยู่ ท่านไม่ได้ไปสอดแทรกยึดถือตรงไหนเอาไว้สักแห่งทั้งอดีตทั้งอนาคตทั้งปัจจุบัน

เหตุฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงทรงยืนยันว่า

“ผู้รู้เบื้องต้นคืออนาคต ผู้รู้เบื้องต่ำคืออดีต

ผู้รู้เบื้องกลางคือปัจจุบัน

ผู้ใดไม่ติดผู้รู้ในอดีต ผู้ใดไม่ติดผู้รู้ในอนาคต

ผู้ใดไม่ติดผู้รู้ในปัจจุบัน

ผู้นั้นดับรอบแล้ว ข้ามไปแล้ว ข้ามความหลงไปแล้ว”

พระองค์เจ้าทรงยืนยัน

พวกที่ภาวนาแล้วไปติดในนิมิตอันนั้นอันนี้ โอ้ย เราติดมาพอแรงแล้วอันนี้ ติดนิมิตนะ เราติดมาพอแรงแล้ว บางครั้งก็เหาะเหินเดินอากาศ บางครั้งเหาะทะลุภูเขา บางครั้งเดินจงกรมในอากาศ บางครั้งนอนอยู่แล้วลอยซัดขึ้นไปในอากาศเหมือนบั้งไฟ มันก็ได้แค่นั้นละ พอหมดอาณิสสส์หมดกำลังก็ถอนออกมา

สมาธิประเภทหนึ่งเข้าไปแล้วหุไม่ได้ยินเสียงอะไร มีดอออนซอน (ดับสนิท) หมดกำลังแล้วก็ถอนออกมาเหมือนกันนั่นละ สมาธิพวกนี้อยู่ได้อ่านาจนิจจังทั้งนั้น

อุปจารสมาธิ ก็อยู่ได้อ่านาจนิจจัง “จาร” แปลว่าไปตามนิมิตเกิดขึ้นแล้วแปรปรวนแล้วแตกสลายหมด

อัปนาสมาธิ ก็อยู่ได้อ่านาจนิจจังเหมือนกันนั่นละ

เหตุอย่างนั้น ท่านจึงสอนไม่ให้ติดอยู่ในสมาธิ

หลวงปู่มั่นจึงว่า **“สุขในสมาธิพอลานกับไม้จิ้มฟัน”**

ไม่ใช่ว่าเพ็นประมาณในสมาธิได้ จะหาว่าเพ็นประมาณในสมาธิ ไม่ใช่

เพ็นไม่ได้ประมาณในสมาธิ

ใครยังไม่เป็นก็ทำให้เป็น

เป็นแล้วก็ไม่ให้ติดอยู่
วิปัสสนาเพิ่นก็ไม่ได้ติดอยู่
ปัญญาเพิ่นก็ไม่ได้ติดอยู่
เหตุ นั้น เพิ่นจึงไม่ได้ติดอยู่ตรงที่ไหนๆ

อย่างในหนังสือมุตโตทัยนั้นละ เราเขียนจดหมายไปกราบเรียนหลวงปู่มหาเมื่อปีกลายหรือปีก่อนนี้แหละ แต่เพิ่นก็ไม่ได้ตอบกลับมามาก แต่เห็นหนังสือมุตโตทัยที่พิมพ์ออกมาชุดหลังนี้ เพิ่นแก้เป็นข้อๆ แสดงว่าเพิ่นแต่งแก้ใหม่แล้ว เป็นข้อๆ ข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ ไป เราอ้างถึงเพิ่นได้

“กราบเท้าทูลถวายพ่อแม่ครูบาอาจารย์ที่เคารพอย่างสูงตลอดชาติ ก็นำวิตกอยู่ในเรื่องหนึ่ง คือเรื่องหนังสือมุตโตทัย”

ในเวลานั้นหลวงปู่หายังไม่ทันได้เอาใจใส่ ปล่อยให้อาจารย์ทองคำกับอาจารย์มหาเส็งเป็นคนแต่ง เพราะในสมัยนั้นหลวงปู่มหา กำลังปฏิบัติโชกโชน ไม่แย่งผู้ใดแต่ง อาจารย์ทองคำก็เลยแต่ง

“จะว่า ๐ ไม่มีค่าก็ได้”

เนื้อความในหนังสือมุตโตทัยมีธรรมะชั้นสูงอยู่ข้อเดียว แต่ใจความของธรรมะชั้นสูงข้อนั้นเสียไป ก็เลยทำให้หนังสือธรรมะของพ่อแม่ครูบาอาจารย์ไม่มีความหมายอะไร

“ถ้าไม่มีที่อยู่ก็ให้ไปอยู่ในที่สูญๆ จะว่า ๐ ไม่มีค่าก็ไม่ได้
ไปบวกกับ ๑ ก็เป็น ๑๐ บวกกับ ๒ ก็เป็น ๒๐ บวกกับ ๓ ก็เป็น
๓๐ เป็นหมื่นแสนล้านโกฏิตัวสลิวตัวนั้นละ”

ความเป็นจริงหลวงปู่มันไม่ได้เทศน์อย่างนั้น

เราเขียนหนังสือไปกราบเรียนหลวงปู่มาห่านะ ปีก่อนหรือ
ปีก่อนนั้น เพื่อนก็ได้ตอบกลับมาหรอก แต่ก็เหมือนตอบ เพราะ
เพื่อนได้แก้ไขใหม่แล้ว หนังสือมุตโตทัยที่พิมพ์ออกมาทีหลังนี้
แก้ไขใหม่แล้ว เพื่อนทำเป็นข้อๆ หนังสือชุดหลังนี้หลวงปู่มหาแต่
เป็นผู้แต่งแก้ไข เล่มนี้ไม่เหมือนเล่มเก่าเสียแล้ว เพื่อนแก้เป็นข้อๆ
ให้เข้าใจชัด

วันนั้นพ่อแม่ครูจารย์มหาก็นั่งอยู่ด้วย ข้าน้อยก็นั่งอยู่ด้วยกับ
อาจารย์วัน หลวงปู่มันได้หันหน้ามาพูดกับพ่อแม่ครูอาจารย์มหาว่า

**“ท่านมหาเอ๊ย ถ้าสำคัญว่าตนเป็นผู้สวดยแล้ว เป็นอันผิด
ทั้งนั้น”**

ธรรมะชั้นสูง ข้าน้อยก็นั่งฟังอยู่นั้น พ่อแม่ครูจารย์มหาก็นั่ง
ฟังอยู่นั้น

ธรรมะชั้นสูงของหลวงปู่มันไม่ได้ว่า “ให้ไปอยู่ในที่สูญๆ” ได้
ข้าน้อย

เพื่อก็คงระลึกเห็นดอก คงระลึกได้ ก็เลยแต่งแก้ไขมาใหม่
ที่นี่ เพื่ินเลยล้างใหม่หมด

ที่ว่า “ถ้าไม่มีที่อยู่ก็ให้ไปอยู่ในที่สูญๆ จะว่า ๐ ไม่มีค่าก็ไม่ได้
ไปบวกกับ ๑ ก็เป็น ๑๐ บวกกับ ๒ ก็เป็น ๒๐ เป็นหมื่นเป็นแสน
เป็นล้านเป็นโกฏิ”

เรามีข้อแย้งที่นี่

“๐ มันจะมีค่าได้ก็เพราะมีผู้ไปยึดถือมาเป็นเจ้าของ”

เรามีข้อแย้ง เพราะหลวงปู่มันไม่ได้เทศน์อย่างนั้น เพื่ินเทศน์
อย่างนี้ว่า

“ถ้าสำคัญว่าตนเป็นผู้สวย เป็นอันผิดทั้งนั้น”

เพื่ินพูดกับหลวงปู่มหาได้ วันนั้นเราก็นั่งฟังอยู่ด้วย เราก็อ้าง
ได้ว่าองค์ท่านก็เป็นผู้หนึ่งที่นั่งฟังอยู่นั้น เพื่ินก็เลยระลึกขึ้นมาได้
กระมัง วันนั้นอาจารย์วันก็อยู่ด้วย เราก็อยู่ด้วย ฉันทงหันอิมแล้ว
นานพอสมควร หมู่เพื่อนกลับไปกุฏิหมดแล้ว เรานั่งฟังอยู่

“จะว่า ๐ ไม่มีค่าก็ไม่ได้ ไปบวกกับ ๑ ก็เป็น ๑๐ บวกกับ ๒
ก็เป็น ๒๐”

อย่าว่าแต่ ๐ มีค่าอย่างเดียวเลย ชี้เปิดชี้ไถ่มันก็มีค่าหมด ถ้ามีผู้เข้าไปยึดถือมาเป็นเจ้าของ จะว่าอะไรเพียง ๐ เท่านั้น มันก็มีอุปาทานหมดทั้งนั้นแหละถ้ามีผู้ไปยึดถือมาเป็นเจ้าของ หลวงปู่มันเพินไม่ได้เทศน์อย่างนั้นะ ธรรมชั้นสูงของเพินนะ

ท่านอาจารย์มหาเส็งท่านเป็นพระนักเรียนเฉยๆ ไม่ได้ปฏิบัติ อาจารย์มหาเส็งได้เป็นผู้แต่งหนังสือมุตโตทัยฉบับแรกนะ

“ถ้าไม่มีที่อยู่ก็ให้ไปอยู่ในที่สุญๆ”

ตอนนั้นกำลังวุ่นวายกับเตรียมงานถวายเพลิงศพหลวงปู่มันละตอนนั้น หลวงปู่มหาไม่ได้แต่งด้วย เพินเที่ยวหลบออกวิเวก เที่ยวหลบเข้ามาๆ

“ใครอยากได้หน้าได้ตากี้ทำซะ เราไม่ทำดอก” เพินว่าอย่างนี้ เพินกำลังเร่งปฏิบัติของเพินอยู่ หลวงปู่มหาสมัยนั้นนะ

อาจารย์ทองคำก็เลยแต่ง ก็เลยเขียนเข้าข้างตัวได้ทีนี้

“ถ้าไม่มีที่อยู่ก็ไปอยู่ในที่สุญๆ”

ความเป็นจริงหลวงปู่มันไม่ได้เทศน์อย่างนั้น ธรรมะชั้นสูง

“ถ้าสำคัญว่าตนเป็นผู้สวย เป็นอันผิดทั้งนั้น ธรรมะชั้นสูงได้ท่านมหา” เพินว่าอย่างนี้

เราเป็นพระผู้น้อย เรานั่งฟังอยู่นั้น เรามีข้อวัตรเกี่ยวกับ หลวงปู่มัน ยังไม่ได้ลงจากนั้น อาจารย์วันก็ผู้หนึ่งอยู่นั้น นอกจากนั้น ลงมาหมดแล้ว หลังจากฉันจึงหันแล้ว

หลวงปู่มหาก็เลยแต่งแก้ไขใหม่ ล้างออกหมดของเก่า “ถ้าไม่มีที่อยู่ก็ไปอยู่ในที่สุญญ” ไม่มีแล้ว

ในหนังสือมุตโตทัยเล่มที่พิมพ์ออกมาใหม่ นี่ตัดออกแล้ว ล้างออกแล้ว เขียนเป็นข้อๆ ให้คนเข้าใจชัด ใครจะไปเก่งเท่า หลวงปู่มหาในด้านแต่งหนังสือนี้ เราว่าหาตัวจับยากได้ แล้วก็ ถูกต้องเสียด้วย

คิดดูเป็นไร ปีนั่นเขาหาว่าหลวงปู่มันเป็นปาราชิก หนังสือพิมพ์ สยามรัฐนะ

เราได้เคยเก็บไว้อยู่ แต่เอาไปทิ้งไหนแล้วก็ไม่รู้ตอนนี่ ของไม่เป็นแต่สะแตก เราก็เลยเผา เขาเอามาถามเราได้ เราจึง ได้เก็บไว้ ชูพงษ์นั้นจะเป็นคนมาถาม ชูพงษ์มาจากกรุงเทพฯ มาถามเรา เราก็เลยแก้ไขให้ เราก็เลยว่าย่างนี้กับชูพงษ์นะ

“พระพุทธเจ้านะ ก่อนที่ท่านจะคัดค้านอุทกดาบสและ อาฬารดาบสนะ พระพุทธเจ้าก็ยอมตนประพฤติดนให้ได้เหมือนกับดาบสทั้ง ๒ เสียก่อน จึงได้คัดค้าน อันนี้ตัวไม่ยอมประพฤติดัว ให้ได้ตามหลวงปู่มัน แล้วมาหาгинด้านคัดค้านหน้าเดียว”

แล้วเขาก็ถามอีกว่า “วิญญูณมีอยู่จริงหรือท่านอาจารย์
หลวงปู่มันชอบสังสรรค์กับวิญญูณ หลวงปู่มันพิจารณาปฏิบัติ
สมุพบาท หลวงปู่มันก็เป็นพระพุทธรเจ้าองค์หนึ่ง แต่พระโคตมไม่ได้
พิจารณาอย่างที่หลวงปู่มันพิจารณานั้น มันเป็นปัจจุสมุพบาท
คนละอันกัน”

ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐนะ เขานึกมาให้เราอ่าน เขาตามมา
ถามเรา “วิญญูณมีจริงหรือ”

“ผู้ถามก็เอามโนวิญญูณถาม ผู้ตอบก็เอามโนวิญญูณตอบ
มันก็บ้ากันทั้งคู่ถามและผู้ตอบ”

เราตอบไปอย่างนี้ หลวงปู่มหาที่เทศน์ด่าเอาที่นี้ ก็เลยมิด
ออนซอน (เจียบไป) ก็เลยได้เก็บหนังสือพวกนั้นกลับสำนักพิมพ์
ไปเผาไฟทิ้งเท่านั้นเอง

“ถ้าพระไตรปิฎกไม่ใช่กองปราบ บุคคลผู้ปฏิบัติก็สามารถ
รู้ได้ ถ้าฝ่ายหนึ่งยังใช้ขันธอยู่ อีกฝ่ายเข้าสู่นิพพานแล้ว ฝ่ายที่เข้าสู่
พระนิพพานแล้วนั้น สามารถเป็นบุคลาธิษฐานมาแสดงให้ผู้ที่ใช้
ขันธอยู่นี้เห็นได้ เมื่อต่างฝ่ายต่างก็เข้าสู่อนุภาติเสสนิพพาน
ด้วยกันทั้งสองแล้ว จึงดับสนิท เพราะไม่มีกิจจำเป็นอะไรที่จะแสดง
ต่อกันอีกแล้ว” เพราะว่า

มันก็ถูกของหลวงปู่มหา พวกนั้นมันชี้ข้อตายเฉยๆ

หลวงปู่มหาภิเษกเทศน์ว่าเอา “ถ้าพระไตรปิฎกไม่เป็นกองปราบ
บุคคลผู้ปฏิบัติก็สามารถรู้ต่างๆ ได้”

ถ้าอย่างนั้นจะบอกว่าพระสารีบุตรมีปัญญามากกว่าคนอื่นๆ
ทำไม ทำไมไม่มีปัญญาอยู่แต่ในขอบเขตของพระไตรปิฎกเท่านั้น
ทำไมถึงว่าพระโมคคัลลาน์มีฤทธิ์มีเดชมากกว่าหมู่ ทำไมถึงไม่มี
ฤทธิ์มีเดชอยู่แต่ในขอบเขตของพระไตรปิฎกเท่านั้น

“ไตรปิฎกเป็นเพียงกระอมน้ำ ส่วนที่ไม่ได้จารึกไว้ใน
พระไตรปิฎกนั้น มีมากเหมือนมหาสมุทร” เพิ่นว่า

หลวงปู่มั่นก็เคยเทศน์ แล้วมันก็ต้องด้วย ก็เลยพากันเก็บ
หนังสือพวกนั้นกลับคืนหมดแล้ว ไปไม่รอด ก็มหา...นั่นแหละ
เข้ากันกับคักฤทธิ์ เรารู้จักอยู่ บาปไม่แพ้บุญ สู้เพิ่นไม่ได้แล้ว
ได้ ๑๐ กว่าปีคืนหลังแล้วละเรื่องนี้ เราได้รับอยู่หนังสือพวกนั้น

หลวงปู่หาไม่ใช่คนธรรมดาได้ คนเขานัวไวไหวพริบ
เก่งทั้งปฏิบัติ เก่งทั้งปริยัติ เก่งทั้งปฏิเวธได้
คำเทศน์มีลีลามิคติอยู่ในตัวได้หลวงปู่หานะ ไม่ใช่ของค่อย

คราวอยู่บ้านห้วยทราย

“ไอ้ผ้าไหมผืนนี้จะให้ท่านสิงห์ทองๆ ก็นุ่งไม่ได้ ขายาวไป จะให้
ท่านหล้าๆ ก็นุ่งไม่ได้อีก ไม่พอดี จะให้ท่านสม ท่านสมก็ได้แล้ว

ผืนหนึ่ง ไม่พอดีกับใครสักคนหรอก พอดีแต่กับเณรน้อย (หลวงปู่
น้อย ปัญญาบุโร) โอ้ บุญวาสนาของเจ้าหลาย เณรน้อยเจ้ามาเอาไปชะ
บุญวาสนาหลายเจ้า ใครก็ไม่ได้ พอดีกับเจ้า บุญวาสนาหลายแล้ว
ถ้าไม่ภาวนา จะเอาไม้แห่ทำเอาได้”

บทจะเอาไม้ไชของค่อยได้ละ มีคติทั้งนั้นเพิ่นพูดอะไรก็ดี

เรื่องนี้เราก็อ่านออก เรื่องท่าน...นะ เราเขียนหนังสือไปหา
คุณอินทร์กับท่านพดลแล้ว เขาก็ตอบกลับมาว่าไม่มีข้อแซงสัก
ข้อเลย เราเขียนไปบอกว่า

“เรื่องของท่าน...นั้น พวกท่านอย่าได้ไปวิจารณ์ดื้อ มันถูก
ของหลวงปู่มหาได้”

ในเวลาหลวงปู่มหาเพิ่นเทศน์ว่าพระรูปใดรูปหนึ่งอยู่ต่อหน้า
แขกชั้นสูงๆ นั้น ท่าน...แซงขึ้นมาว่า “ขอไว้ชะก่อน”

หลวงปู่มหา ก็เลยเอาท่าน...อย่างหนัก ท่าน...ก็เลยตีความ
หมายไปอีกทาง

“เรามาอยู่ที่นี่ อะไรๆ เราก็ได้ทำหมด ศาลาเราก็ได้ทำ อดข้าว
อดน้ำเราก็ได้ทำ ๓๐ ๔๐ วัน เป็นเกียรติเป็นยศในสำนักนี้ เพิ่น
(หลวงปู่มหา) ว่าอะไรก็ว่ากันไป เหมือนที่เราไม่มีข้อดีอะไร
สักอย่างในวัดนี้ จำเป็นจะต้องไปสึกเพื่อประชดเพิ่น”

หมอนี้ต้องมีมติไปทางนี้ จะไปลาสิกเพื่อประชดเพินเพื่อให้
เพินเสื่อมเสียอย่างนั้นเถอะ

แต่หลวงปู่มหาเพินก็ได้เสียหยาอะไรด้วย เราก็เลยอธิบาย
ไปอย่างนี้

ถ้าหากว่าท่าน...เป็นคนฉลาดแล้ว เวลาหลวงปู่มหาเทศน์ว่า
ผู้ใดต่อหน้าแขกอยู่นั้น ท่าน...จะไปห้ามหลวงปู่มหาทำไม

“โอ้ ขอไว้ชะก่อนข้าน้อย” ก็เท่ากับว่าหวังแพ้หวังชนะกับ
หลวงปู่มหาณะสิ จึงได้ไปห้ามเพินต่อหน้าแขก คล้ายๆ กับว่าไป
กล่าวตู่เพินว่าเพินไม่รอบคอบ เรื่องไม่น่าว่าก็ทำให้ลูกศิษย์ต่อหน้า
แขกหน้าคน “ขอไว้ชะก่อนๆ” อย่างนี้ก็เท่ากับหวังจะเอากับเพิน
ไม่เหลียมใดก็เหลียมหนึ่งอยู่ณะสิ หลวงปู่มหา ก็เลยเอาบั๊กใหญ่
เลยเท่านั้นแหละ

ถ้าท่าน...เป็นคนฉลาดนะ ลับหลังไปแล้วจึงค่อยไปคุยกับ
พระที่ถูกเทศน์นั้น

“อ้อย เพิน (หลวงปู่มหา) ก็เทศน์ว่าให้ผมเหมือนกันนี้แหละ
เวลาเพินว่า เพินก็ว่าผมปานเด็กน้อยนี้ มันเป็นอย่างนั้นแหละ
ครูบาอาจารย์เพินทรมาณกิเลสของเรา คุณอย่าได้ไปเสียใจแต่
คุณจงตั้งใจให้มันดี”

ในทางที่ดีก็ไปพูดเตือนพระองค์นั้นตอนอยู่ลับหลังนั่นสิ
ไปพูดต่อหน้าแขกอย่างนั้น มันก็เท่ากับว่าหลวงปู่มาบกพร่อง
นะสิ คล้ายๆ กับไปตู่ว่าเพิ่นบกพร่องนะสิ

“ขอไว้ชะก่อนเถอะ”

หลวงปู่มาหาก็เลยว่า “ไม่ว่าแต่พระองค์นี้แหละ ผมจะไล่
ท่านหนีเดี๋ยวนี้ด้วยก็ได้”

ท่าน...ก็เลยโกรธใหญ่เลยทีนี้

ในทางที่ดี ท่าน...นั้นควรจะไปเตือนในตอนลับหลัง

“เวลาผมถูกดู หลวงปู่มาหาก็ว่าให้ผมปานเด็กน้อยนั่นได้
คุณให้ตั้งใจให้มันดีเด้อ” ไปเตือนลับหลังเพิ่นอย่างนั้นสิ ไปพูด
ต่อหน้าแขกหน้าคนทำไม หวังเอาคะแนนอะไรจึงไปพูดอย่างนั้น
มันผิดตรงนี้นะสิ ท่าน...ก็เลยตีความหมายผิดไปกันใหญ่เลยทีนี้

“เรามาอยู่นี้ได้ทำประโยชน์อย่างนั้นอย่างนี้ พูดอะไรก็
เหมือนว่าเราไม่มีประโยชน์อะไรในวัดนี้”

ก็เลยไปกันใหญ่ทีนี้ แล้วก็เลยไปสีกประชิดเพิ่น มันก็ประชิด
ไม่ได้ดีทีนี้ มันก็เลยกลับมาทักเจ้าของนั่นแล้ว ตัวอยู่กับหลวงปู่
มามากนาน แต่ฟังเทศน์ของเพิ่นไม่ออก ไม่รู้จักความหมาย

ว่าอย่างนั้นเถอะ เพิ่งว่าเล่นว่าจริงฟังไม่ออก ไม่รู้จักความหนัก
ความเบา

ในทางที่ดีถึงเวลาลับหลังแล้วก็ค่อยไปคุยกับพระองค์นั้น
จึงถูก

“ผมก็ถูกเพิ่มทรมานเหมือนกัน อันนี้คุณมันถูกน้อยแล้วนะ
อย่างนี้ ผมมันโดนหนักกว่านี้อีก คุณอย่าไปเสียใจ ให้คุณตั้งใจให้
มันดี”

ไปบอกกลับหลังอย่างนี้สีมันถึงถูก จะไปพูดต่อหน้าแขกทำไม

“ขอไว้ชะก่อนเถอะข้าน้อย”

ก็หลวงปู่มหาว่าให้พระองค์นั้นหนักแล้วตอนนั้น แล้วก็มี
แขกชั้นสูงๆ อยู่ตรงนั้นด้วย ก็คล้ายๆ ว่าไปตู่เพิ่มต่อหน้าแขกว่า
เพิ่มไม่รอบคอบ “ของอย่างนั้นก็ไปเทศน์ต่อหน้าแขกหน้าคน”
จึงได้ขอไว้ “โอ้ย ขอไว้ชะก่อนเถอะข้าน้อย”

หลวงปู่มหา ก็เลยเอาบักใหญ่ นะสี ไม่รู้จักที่ตาย

“ผมไล่ท่านหนีเดี๋ยวนี้ก็ได้ ไม่ว่าแต่ไล่พระองค์นี้เท่านั้น
ท่านจะหนีเดี๋ยวนี้ก็ได้อยู่” ก็เลยโกรธบักใหญ่ ว่าเราเป็นอาวุโส
อยู่กับเพิ่นมานาน ก็เลยสีกประชดเพิ่น

เรารู้เรื่องดีอันนี้ เราก็เลยเขียนหนังสือไปบอกพวกคุณอินทร์

“โอ้ ใช้จริงๆ” คุณอินทร์กับท่านนพดลเขียนตอบกลับมา
เพราะเรากลัวว่าพวกนี้จะประมาทหลวงปู่มหา

“โอ้ ภูก็อยู่กับเพื่อนมานานแล้ว เวลาเพื่อนจะเล่น เพื่อนก็คงจะ
เล่นภูอย่างอาจารย์...อย่างนี้กระมัง”

กลัวพวกนี้จะคิดอย่างนี้ เราหวังตรงนี้หรือ กลัวพวกนี้จะ
ระอาเพื่อน

“ภูก็อยู่มานานแล้ว เวลาเพื่อนจะเล่นเอา เพื่อนก็คงจะเล่นภู
เหมือนครูบา...นี่ละน้อง”

เราเลยเขียนไปบอกก่อน เราต้องแก้ช่วยหลวงปู่มหา มันเป็น
อย่างนั้นละ มันผิดตรงนั้นละ ไม่ได้ผิดที่อื่นหรือ

คราวอยู่บ้านหนองผือ หลวงปู่มันเทศน์ว่าให้ผู้ใดหนักๆ แล้ว
เราไม่เคยเห็นหลวงปู่มหาจะไปบอกต่อหน้าหลวงปู่มันสักครั้งได้
เวลาลับหลังนั้นเพื่อนจึงไป มันเป็นอย่างนั้นดอก ธรรมดาของเหล็กนะ
ไม่ใช่เรื่องของเหล็กที่จะไปผูกขาดไว้กับช่างตีเหล็กว่า

“อย่าได้ตีชิ้นน้อยแรงหลายเดื่อ

อย่าเผาชิ้นน้อยจนแดงไปเดื่อ”

ไม่ใช่เรื่องที่เหล็กจะไปผูกขาดไว้
มันเป็นหน้าที่ของช่างผู้ตี
จะตีค่อยดีแรงก็ดี
ไม่เป็นเรื่องของเหล็กจะผูกขาดไว้
ผู้ใดคิดมอบถวายอย่างนี้
จึงจะอยู่กับหลวงปู่มันได้

หลวงปู่มหาก็เหมือนกัน ผู้ใดไม่มอบถวายอย่างนี้ก็อยู่กับ
เพิ่นไม่ได้ กระเด็นออกโลด

จะตีค่อยดีแรงมันเป็นหน้าที่ของช่างเหล็ก ไม่ใช่เรื่องที่เหล็ก
จะไปผูกขาดไว้ ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดมากนั้นแหละเพิ่นยิ่งเอาหนัก

ถ้าเพิ่นเล่นหนักๆ ปีสองปีแล้ว หวังดีกับเพิ่นแล้ว เรามีหน้าที่
ทำอะไรก็ทำหน้าที่นั้นให้สม่ำเสมอ อย่าได้ไปประชดประชัน พอถึง
ปีที่ ๓ ที่ ๔ แล้ว จักสืบทอดปานใด ถึงจะผิดเท่าว่าก็ไม่ใช่ไร สำคัญ
ตอนไปอยู่ใหม่ๆ นี่แหละ เราผิदनิตเดียว แต่เพิ่นก็ตีแรงแท้ๆ ได้
หลวงปู่มหาก็เหมือนกัน หลวงปู่มันก็เหมือนกัน ถูกนิตเดียว
ก็ชมหลายแท้ๆ ได้ เพิ่นตำหนิก็ไม่ให้ติดอยู่ในเรื่องที่ตำหนิ
เพิ่นยกย่องก็ไม่ให้เราติดอยู่ในเรื่องที่เพิ่นยกย่อง เรามีหน้าที่อะไร
ก็ให้ทำตามเดิมเท่านั้น อย่างใดมันจะดี อย่างใดมันจะเจริญนั้น
ให้เราทำเลย หน้าที่ว่ากล่าวสอนตักเตือนนั้นมอบให้เป็นหน้าที่ของ
เพิ่นซะ

เรื่องไหนที่เห็นว่า “อย่าๆ ไม้ๆ” เราก็เว้นซะ เป็นเพราะเรา
อยากได้ตามความเห็นของตัวเองสิ มันจึงไม่ถูกต้อง ว่าอย่างนี้โหด
ถ้าเห็นว่า “อย่าๆ ไม้ๆ” ถึง ๓ ครั้งแล้วเราต้องหยุด

อย่างในกรณีนี้ วันนี้เพื่อนห้ามแล้ว วันต่อมาเราไปขออีก
เพื่อนก็ห้ามอีก วันที่ ๓ เราไปขออีก เพื่อนก็ห้ามอีก ครั้งหลังนี้เพื่อนจะ
เอาอย่างหนักเลยได้ คูปักใหญ่เลยได้ เป็นอย่างนั้น หรือเรื่องอะไร
ก็ตามที่เราไม่ได้ขออนุญาต แต่เรื่องนั้นเพื่อนเคยห้ามเอาไว้แล้ว
๓ ครั้ง เราจะไปฝืนไม่ได้ หลวงปู่มันเหมือนกัน หลวงปู่มหา
เหมือนกัน

อย่างท่านสวาทนั่นได้ คราวอยู่บ้านห้วยทรายนะ

ท่านสวาท : “มือนี้ข้าน้อยจะเอาที่นอนของพ่อแม่ครูจารย์
ออกตากก่อน”

หลวงปู่มหา : “ไม่ตากก็ไม่ใช่ไร เพราะมือวานก็ตากแล้ว
มือก่อนก็ตากแล้ว ตากเรียงมือมาแล้ว”

ท่านสวาท : “ปู่ มันเป็นศรัทธาของข้าน้อยที่จะเอา
ออกตาก”

หลวงปู่มหา : “ปู่ ไม่ตากก็ไม่ใช่ไรดอก”

ท่านสวาท : “ปู่ เวลาเมื่อศรัทธา ให้ข้าน้อยเอาออกตากเถอะ”

เป็นครั้งที่ ๓ แล้วนะ หลวงปู่มหาทักเลยเอาบักใหญ่แล้วที่นี่

“ก็ให้มันได้ตามมานะทักฐิของท่านทั้งหมดนั่นดี
เอ้า เอาไปตากให้มันหมด แป้นพั่นก็รื้อเอาไปตากด้วย
ผมห้ามจริงๆ หรือผมห้ามเปรยๆ ท่านไม่รู้จักเลยหรือ
อยู่กับผมมาตั้ง ๓ ปีแล้ว
ถ้าอย่างนั้นแล้วก็ให้ท่านเอาไปตากซะไป
ให้มันได้ตามทักฐิมานะของท่านซะ
ผมห้ามถึง ๓ ครั้งแล้ว
ถ้าจะถือผมเป็นครูเป็นอาจารย์แล้ว
มันเป็นหน้าที่ของท่านที่จะต้องฟัง
ไม่ใช่ว่าท่านจะเอาให้ได้ตามทักฐิของท่าน
เป็นอย่างนี้แล้วไม่ต้องขึ้นมาปฏิบัติบนกุฏิผมแต่
ออกไป ไม่ต้องมาปฏิบัติ”

คราวนั้นหลวงปู่มหาไม่ให้ขึ้นกุฏิปฏิบัติอยู่เดือนหนึ่ง
ท่านสวาทก็เลยมาปรึกษากับเราว่า “จะทำยังไงดี”

“มันก็ไม่ยากดอก ธรรมดาของช่างเหล็กนะ ใครเขาจะ
ตีขว้างตีทั้ง มีแต่เขาจะตีเอาทั้งนั้นแหละ มันยังไม่ถึงเขตที่เพิ่นจะ
ไล่หนีหรือก บัญหาแค่นี้ เพิ่นทราบคุณ คุณอ่านความหมายของ
เพิ่นไม่ออก เพิ่นห้ามขาดหรือไม่ขาด คุณไม่รู้จัก

“ผมห้ามขาดหรือไม่ขาด มันเป็นหน้าที่ของท่านที่จะรู้จัก ถ้าท่านจะเคารพผมก็ต้องฟังความของผมบ้าง จะเอาแต่ทฤษฎีของตัวเองได้อย่างไร”

หลวงปู่มหาว่าอย่างนี้ มันถูกของเฟิ่นนะ

ถ้าเฟิ่นไม่ให้ขึ้นกุฎก็ไม่ยากดอก มันมีข้อวัตรด้วยกันทุกคนได้ ข้อวัตรใครข้อวัตรมัน ไม่ได้ก้าวก่ายกัน ในเวลาหมู่เฟิ่นขึ้นไปรับ สิ่งของบนกุฎ คุณไม่ได้ทำอะไรก็ให้ไปปิดกวาดข้างล่างก็ได้ ตรงทางเดินจงกรมขององค์ท่านนะ องค์ท่านมักจะเดินจงกรมก่อนในทุกๆ เช้าได้ คุณก็ปิดกวาดอยู่ตามใต้ถุนนี่แหละ ปิดกวาดอยู่ได้นานพอสมควรแล้ว พอได้จังหวะดีๆ ก็ค่อยขึ้นไปทำข้อวัตรบนกุฎของ องค์ท่าน เป็นการหยั่งเชิงดูก่อน ถ้าองค์ท่านไม่ได้ว่าอะไรแล้ว เราก็ทำตามปกติของเรา แต่ถ้าองค์ท่านยังว่าอยู่ เราก็ค่อยถอยออกมาใหม่ แล้วก็ตั้งหลักใหม่”

เราก็แนะนำไปอย่างนี้ ท่านสวาทก็ทำตามนั้น หลวงปู่มหา ก็ไม่เห็นว่าจะไรอีก

เฮ้า คราวนี้เรื่องสมัยหลวงปู่มัน หมู่ยังไม่เคยได้ยิน เราจะพูด ให้ฟังว่าหลวงปู่มันละเอียดมากขนาดไหน ยามเช้าเวลาเฟิ่นออก ห้องมา หมู่พระก็เข้าไปรับข้อวัตรเฟิ่น ข้อวัตรของใครของมัน ไม่ได้ ก้าวก่ายกัน นี่เยี่ยงอย่างอันดี ถือเป็นคติเรื่องนี้

หลวงปู่มหา : “โอ้ มือนี่พ่อแม่ครูจารย์มีการมืงานอะไร
บ้างหนอ”

หลวงปู่มัน : “เห็นจะไม่มีอะไรหรอกมือนี่”

หลวงปู่มหา : “ข้า่น้อยว่าจะพาหมูไปเอาไม้ตาด จะสมควร
อย่างไรบ้างหนอ”

ธรรมดาการพูดกับผู้ใหญ่นั้น จะต้องพูดเป็นเชิงปรึกษา

หลวงปู่มหาเคยเทศน์ให้เราฟังในเวลาหลับหลัง อย่าได้ไปพูด
เอาตามทฤษฎีของตัว พูดเป็นเชิงปรึกษา อย่าไปพูดไปตามความคิด
ที่ตัวตัดสินเอาแล้วจึงค่อยไปกราบเรียน

หลวงปู่มหา : “ข้า่น้อยว่าจะพาหมูไปเอาไม้ตาด จะสมควร
อย่างไรบ้างหนอข้า่น้อย”

หลวงปู่มัน : “เอ้อ ถ้าอย่างนั้นก็พาหมูไปเอาซะ”

หลวงปู่มหากราบเรียนหลวงปู่มันตั้งแต่ตอนออกจาก
ห้องนั้น พระเณรก็ได้ยินกันหมดทั้งวัดแล้ว สิบเอก...ก็ได้ยิน

ที่นี้สิบเอก... พูดออกชื่อออกเสียงโลด มันไม่พอจะเสียหาย
อะไรหรอก สมัยนั้นสิบเอก...ได้ ๙ พรรษา หลวงปู่มหาได้ ๑๔
๑๕ พรรษาแล้ว

ที่นี้หลังจากฉันจ้งหันเสร็จแล้ว สิบเอก...ไปกราบเรียน
หลวงปู่ฉันว่า

“ข้า่น้อยขอโอกาสพ่อแม่ครูบาอาจารย์ ว่าจะพาหมู่ไปเอา
พิน”

หลวงปู่ฉันได้ยินแล้วก็ร้องขึ้นสุดเสียง อีพ้ออีแม่เอ๋ย ละเอียด
แท้ๆ เด้หลวงปู่ฉันนะ

“จ้งชั้นดีๆ มานะทักฐานของมนุษย์นี้ มันเป็นจ้งชั้นดีๆ” เอาใหญ่
เลยทีนี้

“ท่านมหาภิมาจารย์พรุษาแก่กว่าท่าน เขามากกราบเรียนเรา
ว่าจะพาหมู่ไปเอาไม้ตาด ท่านก็ได้ยินแล้ว แล้วทำไมท่านถึงได้
แซงเข้ามาอีก อันทักฐานนี้เรารู้จักอยู่ ‘เรากับมหาบัวนี้ใครจะมี
บริวารมากกว่ากัน จะไปทางเรามากกว่าหรือจะไปทางมหาบัว
มากกว่า’ มันเป็นอย่างนี้ได้ อวดแต่ว่าตัวได้เป็นสิบเอกเป็นทหาร
มันเอาทักฐานนี้มาใช้ ไม่ได้ๆ ให้ไปกับท่านมหาวันนี้ มันจะมา
แย่งแซงกันอย่างนี้ไม่ได้”

ปานนั้นละหลวงปู่ฉัน ละเอียดใหม่
พวกท่านเคยได้ยินสักครั้งหรือยัง
เราจะพูดให้ฟัง เรามีเรื่องพูดให้ฟังเต็มที่
ว่าอย่างนั้นเถอะ

“มาแข่งอิทธิพลกันเดี๋ย ‘ใครบ้างจะไปเอาไม้ตาดกับท่าน
มหาบัว ใครบ้างจะไปเอาพินกับเรา’ มันจะมาแบ่งพรรคแบ่งพวก
กันเดี๋ย มันจะแบ่งเป็นสองก๊กกันเดี๋ย มันมาแข่งดีกันเดี๋ย ไม่ได้ๆ
อย่างนี้ ให้ไปกับท่านมหา เขาพูดก่อน ทั้งเขาก็เป็นผู้ใหญ่กว่า
ท่านอีก

สิบเอก...มันไม่ลงใครเดี๋ย อวดว่าตัวเป็นสิบเอก อวดว่าตัว
เป็นครู เอาเรื่องนี้แหละมาแบ่งใส่หม้ออยู่เดี๋ย”

แก่งพานนั้นแหละหลวงปู่มนัะ ลองดูซิ ชีแตกชัดออกมา
เลยแหละ คนที่ไม่เคยอยู่กับเพิ่นนะ ลองดูซิ

อีกเรื่องหนึ่งก็อาจารย์...

หลวงปู่มนัะ : “ท่าน...เอ๊ย ไปลับมีดพรา้ให้เราด้วยเดี๋ย”

ท่าน... : “โดย ช้าน้อย”

หลวงปู่มนัะ : “ฉันจ้งหันแล้วก็เอาไปลับให้แทน”

พอถึงเวลาบ่ายมาก็ยังไม่หันได้ลับ ผู้เฒ่า (หลวงปู่มนัะ) ก็เอา
บักใหญ่เลย

“มันเป็นอาบัติทุกกฏไม่รู้จักบ้อ
ถ้าไม่ทำแล้วทำไมไม่บอก

หรือว่าเจ็บไข้ได้ป่วยอะไรหรือติดงานอะไร
ทำไมไม่บอก เราจะได้บอกคนอื่นทำ
นั่นมันเป็นอาบัติทุกกฏไม่รู้จักบ่อ”

ปานนั้นได้หลวงปู่มัน ไม่ใช่ของง่าย ๆ

ยังมีอีกหลายเรื่องอยู่ เพิ่นใช้พระ... “ท่าน...เอ๋ย ช่วยเอา
อันนั้นมาให้เราแทน”

ทีนี้พระ...ก็เลยไปใช้เณรต่ออีกทอดหนึ่งต่อหน้าหลวงปู่มัน

หลวงปู่มันก็เลยร้องขึ้นสุดวัดเลยทีนี้

“ใช้ผู้ใดต้องได้ผู้นั้น ไปใช้คนอื่นต่อหน้าเรา
มันเป็นอาบัติทุกกฏไม่รู้จักบ่อ”

คุบักใหญ่เลยนี่ก็ดี

คราวหนึ่งก็ดูให้เรา ล้มตึงเลยเราก็ตี

หลวงปู่มัน : “ท่านมหาเอ๋ย มื่อนี้พาหุไปเอาไม้ไผ่ป่า
มาทำห้องสรงน้ำของเราซะ ไม่ต้องไปขอไม้ไผ่บ้านกับโยมดอก
ไม้ไผ่ป่ามีถมไป เอามาสับฟากทำห้องอาบน้ำให้เราซะ ถ้ามีห้อง
อาบน้ำแล้วเราไม่จำเป็นต้องนุ่งผ้าก็ได้ ใครก็ตีจะแก้ก็ได้ ไม่ได้ผิด
พระวินัย”

หลวงปู่มหากัณเฑาะพามาหาไปเอา ก็ไกลมากอยู่ จากนั้น (ภูจ้อก้อ) ก็นุ่งละถึงภูยางเดี่ยวโน้นละ จึงจะได้ไม้ไผ่ลำใหญ่ได้ พวกกันเอามา แล้วก็ทำห้องอาบนํ้าเสร็จภายในวันนั้นเลย เพราะมีพระช่วยกันหลายได้

มันมีไม้เหลืออยู่ที่ไปเอาอีก ๕ ๖ ลำ มีแต่ลำงามๆ ที่นี้ไม้สอดปิดประตูวัดก็ยังไม่มี วันหลังมาพอนันจ้งหันแล้วนี่แหละ เราก็เลยไปชวนเนรศรี

“ศรีๆ ไปเอาไม้พวกที่มันเหลือเมื่อวานกันเถอะเราเว้ย รีบไปเอารีบมาเรา”

หลังนันจ้งหันแล้ว หลวงปู่มันก็ขึ้นกุฏิแล้ว หลวงปู่มหายังไม่ทันได้ขึ้น

“ไป ไปลาท่านอาจารย์มหากันเถอะเรา” ก็เลยไปลา

“ข้าน้อยกับเนรศรีว่าจะไปเอาไม้มาทำไม้สอดปิดประตูวัดจะเป็นอย่างไรหนอ พ่อแม่ครูจารย์จะเห็นว่าอย่างไร”

“โอ้ น้อ หลวงปู่มันก็เข้าที่แล้ว เอ้อ จะไปก็ไปซะ ให้รีบกลับมาเด้อ”

ก็เลยไป

เวลากลับมาก็เป็นเวลาพระวัดบ้านฉันเพลแล้ว แยกไม้เข้ามา
เพื่อเว่อๆ หลวงปู่ฉันก็ออกจากห้องมาเห็นพอดี

หลวงปู่ฉัน : “ท่านหล้ากับเณรศรีมันไปไหนกันมา หือ”

ต๋ับลืบหมดเรา

หลวงปู่หล้า : “ไปเอาไม้มา ชำน้ำน้อย”

หลวงปู่ฉัน : “ไปเอาไม้ ทำไม้จึงไม่ลา”

หลวงปู่หล้า : “ลากี้ลาแต่กับท่านอาจารย์มหา ชำน้ำน้อย”

หลวงปู่ฉัน : “ท่านขอนิสัยกับท่านมหาหรือ มันเป็นอาบัติ
ทุกกฏไม่รู้จักหรือ ไปไม่ลามาไม่บอก การไปพ้นจากเขตวัด
มันเป็นอาบัติทุกกฏได้ถ้าไม่ได้ลานั้นะ”

เอาใหญ่เลยทีนี้ เอาแล้วทีนี้ ตีปลากะเทือนหัวนาค

พอดีเราแล้ว หลวงปู่ฉันก็กลับขึ้นกุฏิ หลวงปู่มหาก็เลยตาม
หลวงปู่ฉันขึ้นกุฏิ

หลวงปู่มหา : “อ๊วย พ่อแม่ครูจารย์ ชำน้ำน้อยนี้แหละผิด พวกนั้น
ไม่ได้ผิดดอกๆ ชำน้ำน้อยเป็นคนผิดเอง เพราะเขามาลาชำน้ำน้อย
ชำน้ำน้อยว่าจะให้มาลาพ่อแม่ครูจารย์ พ่อแม่ครูจารย์ก็เข้าห้องแล้ว

มันเป็นเพราะข้าน้อยมักใหญ่ใฝ่สูง ทำตัวเป็นคนเทียมพ่อเทียมแม่ เขามาลาก็ให้เขาไป พวกนั้นไม่ได้ผิดดอก ข้าน้อยรับผิดไว้เอง ข้าน้อยจะพาพวกนั้นมาทำวัตรขอขมาพ่อแม่ครูจารย์”

นักปราชญ์พูดกัน ลักหน้อยหลวงปู่มันก็เสียงเบาลง

หลวงปู่มัน : “ถ้าเราไม่ว่ามันก็ไม่มีคนว่า หากเราไม่พูดแล้ว ท่านก็อาจจะเคยตัว เต่าบไปเอาไฟจุดกัน ความเป็นจริงมันก็ไม่ได้ ผิดอะไรดอก ไม้ที่เอามาก็เอามาทำเพื่อส่วนรวมในวัด ไม่ได้เอามา ทำของส่วนตัว เพราะเอามาทำประตูด แต่หากเราไม่พูด มันก็จะไม่ ตื่นกัน จะว่ายังไง เราอยากว่าเราก็อว หรือท่านคิดว่าเราพูดผิดหรือ”

หลวงปู่มหา : “ปู่ ผิดข้าน้อย”

ปานนั้นนะนักปราชญ์กับนักปราชญ์

ที่นี้หลวงปู่มหาจะลาไปเที่ยว เป็นคติแท้ได้ เราจะพูดให้ พวกท่านฟัง ธรรมเนียมอยู่บ้านหนองผือสมัยนั้น ถ้ายังไม่พ้นเขต กลุณแล้ว เพิ่นยังไม่อนุญาตให้ออกไปเที่ยว หลวงปู่มันว่า

“พ้นเขตกลุณเสียก่อนแล้วจึงค่อยไปเที่ยว ถ้ายังไม่พ้นเขต กลุณแล้วออกไป เดียวมันจะแหวะวัดนั้นแหวะวัดนี้ มันน่าอายเขา กลุณที่เขาเอามาให้นี้ เขาเอามาเพื่อพระที่อยู่จำพรรษาในวัด นั้นๆ ได้ เราจะไปพร้อมกับเขามันไม่ถูกนะ น่าอายเขา ให้มันพ้นเขต

กลิ่นเสียก่อน ใครจะไปทางไหนแล้วจึงค่อยไป ใครจะไปเที่ยววิเวก
ก็ดี ให้พ้นวันเพ็ญเดือน ๑๒ เสียก่อน”

กฎของเพิ่นเป็นอย่างนั้นสมัยบ้านหนองผือเนาะ พอพ้น
กลิ่นแล้ว พ้นจีวรกาลแล้ว หลังจากตัดผ้าตัดแพรให้หมู่เสร็จแล้ว
หมดทุกอย่าง หลวงปู่มหา ก็ไปกราบเรียนเพิ่น

หลวงปู่มหา : “ข้าน้อยว่าอยากมากกราบเรียนพ่อแม่ครูจารย์
การงานที่พ่อแม่ครูจารย์จะใช้ข้าน้อยกับหมู่จัดทำนั้น ยังมีอะไร
บ้างหนอ ข้าน้อยอยากจะรู้จักว่ามันบางแล้วหรือว่ายังมีอะไรอยู่
อีกหนอ”

หลวงปู่มัน : “เอ้อ คงจะไม่มีอะไรดอก เรื่องซ่อมแซมกุฏิ
ก็ยังไม่ถึงคราว ถึงเดือน ๓ ก่อน”

หลวงปู่มหา : “ข้าน้อยคิดว่าจะไปเที่ยววิเวกอย่างนี้จะสมควร
ไหมหนอ”

หลวงปู่มัน : “เอ้อ การงานอะไรๆ ก็เสร็จหมดแล้ว ท่านจะไป
ก็ได้ แต่พอถึงเวลาซ่อมแซมกุฏิก็ให้กลับมา จะให้ผู้เฒ่าทำให้
หมู่อยู่ มันไม่ไหวได้”

หลวงปู่มหา : “ถ้าจะไปนี้ จะไปเมื่อใดน้อจึงควร”

นักปราชญ์ท่านพูดกันมันน่าฟังแท้เว้ย

หลวงปู่่มั่น : “ถ้าอย่างนั้น จะไปมื่ออื่นก็ได้ หรือมื่ออื่นก็ได้
เอาตามความสะดวกของท่าน ท่านชักผ้าแล้วหรือยังละ”

หลวงปู่มหา : “ชักแล้วช้าน้อย ท่านหล้าก็ว่าจะไปกับ
ช้าน้อยได้”

หลวงปู่่มั่น : “โอ้ ท่านหล้าก็จะไปด้วยเนาะ เอ้า ไปก็ไป เป็นต่าง
ฝึกหัดตัวเธอด้วย”

หลวงปู่มหา : “ถ้าแม่นไป จะไปทางทิศใดจึงจะควร ช้าน้อย”

หลวงปู่่มั่น : “ไปทางทิศตะวันออกก็คงจะดี ดูแล้วทิศตะวันตก
ทางทิศเหนือ ทิศใต้ ก็คงจะไม่สงบเท่าไร ทิศตะวันออกเหมาะกว่า
ทางถ้ำแก้วบ้านโพรงงามก็เหมาะ”

นั่นแหละ แล้วทุกวันนี้มันต่างกันมากขนาดไหนละ เขาตกลงแล้ว
ตัดสินใจเองแล้ว เขาจึงค่อยมาลา ไช้ไหมละ เขาตกลงว่าจะไปแล้ว
เขาจึงค่อยมาลานั้นทุกวันนี้ เขามายบอกเฉยๆ ว่าอย่างนั้นเถอะ
ธรรมเนียมนี้ไม่มีคนเอาไปใช้นะ ในสำนักบ้านดาดก็ไม่มีแล้ว
นอกจากคุณอินทร์กับท่านนพดลเท่านั้น พวกนี้รู้จักจากเรา
เราบอกมันให้เอาไปปฏิบัติกับหลวงปู่มหา นอกนั้นไม่มีใครรู้จักดอก
ปานนั้นละ

“ธรรมเนียมเวลาเราพูดกับผู้ใหญ่
เราต้องพูดในเชิงปรึกษากับท่าน ให้เกียรติท่าน
เรื่องอะไรๆ เราก็ตกลงเอาเองหมดแล้ว
ก็เท่ากับว่าไม่ให้ท่านมีสิทธิ์แสดงความเห็นอะไรด้วย
มันก็ผิดนะสิ การพูดกับผู้ใหญ่นะ”

หลวงปู่มหาเคยสอนเรา “อะไรๆ เราก็ตกลงเอาเองหมดๆ
เราตัดสินใจเองหมดแล้วท่านก็เลยไม่มีสิทธิ์พิจารณา แปลว่าเรา
ไม่เคารพความเห็นของท่านหรือว่าเราไม่ได้นับถือท่าน”

हमไม่เคยได้ยินอย่างนี้ ผมจะพูดให้ฟัง แล้วมันใกล้เคียงกัน
ขนาดไหนละกับทุกวันนี้ ปฏิบัติพระกรรมฐานทุกวันนี้ ว่าอย่างนั้น
เถอะ

ฉะนั้น หลวงปู่มหาจึงได้พูดว่า

“เราไปที่ไหนก็เห็นแต่พระซี่ครึ่ง
ไม่เห็นพระใสสักครึ่งเลย
เห็นแต่พระซี่ครึ่ง”

ที่เห็นว่า ก็เพราะมันห่างไกลจากครั้งนั้นมากเด๊ ไกลกัน
อีกโขอีกขงแต่ในทุกวันนี้ บางคนจะออกจากเพนไปก็ไม่ได้ลา
ด้วยซ้ำ ขโมยหนีโลด การไปเที่ยวก็ดี เพนถึงได้ว่า

“เราอยู่ที่นี้เราอยู่เพราะโยมแม่ต่างหาก
แต่ทุกวันนี้มันก็แก่เฒ่าแล้วด้วยก็เลยได้อยู่
ถ้าให้หย่อนลงกว่านี้ เราอยู่กับหมูไม่ได้
เราหย่อนให้หมูได้เท่านี้”

เพื่อนพูดอยู่เรื่อยๆ พวกที่ไปหุ้มองค์ท่านอยู่ที่บ้านตาดทุกวันนี้
ยังจะว่าตัวดีอยู่อย่างนั้นหรือนั้น เพื่อนหย่อนให้พอสมควรแล้ว
แต่ก่อนเพื่อนเคร่งครัดกว่านี้มาก เพื่อนอุโลมให้พอแรงแล้วนั้น
ต่างกันมากกับทุกวันนี้

มีพี่น้องเพื่อนไปเที่ยววิเวกทางบ้านจิว (อ.กุศบาก) ชาวบ้านจิว
ก็เลยตามมาขอพระกับหลวงปู่มัน เขาก็ฉลาดพูด

“ขอพระจักองค์ไหน ขอกับหลวงปู่นี้ละ จะให้องค์ใดก็เอา”

แต่ความเป็นจริงแล้วเขาอยากได้หลวงปู่มหานั่นละ เรารู้จักอยู่
ก็เลยเรียกพระมาประชุม

หลวงปู่มัน : “ท่านมหาเอ๋ย ใครที่พอจะไปได้ไหน ใครที่พอ
จะเป็นหัวหน้าไปได้ไหน ชาวบ้านจิวเขามาขอพระ ตามเราซึ่งดู
น้ำหนักของเขานะ เขาก็อยากจะได้ท่านมหานั่นละเพราะท่านมหา
เคยไปพักอยู่ที่นั่น แต่เป็นความฉลาดของเขา เขาก็เลยว่า ‘แล้ว
แต่จะได้ใครไป’ แล้วพวกเราจะว่าอย่างไร หากท่านมหาไปแล้ว
ใครบ้างที่จะไปกับท่านมหา”

พระก็นั่งเต็มอยู่ คำว่า “เต็ม” ก็ ๑๔ ๑๕ องค์เท่านั้นละ ไม่ได้มากหรอก เพราะพื้นไม่รับถึง ๒๐ องค์สักครั้ง เราก็นั่งฟังอยู่ ตอนนั้นอายุ ๓๐ แล้ว ถึงพรรษาจะไม่ได้มาก แต่อายุมากแล้ว เราก็ยังเป็นคนชอบฟังชอบพิจารณาอยู่แล้วด้วย

หลวงปู่มหา : “อ๊ย ถ้าว่าจะได้ไปจริงๆ แล้ว ก็ไปในฐานะ รับใช้พ่อรับใช้แม่นั่นแล้ว ข้าน้อยไม่กล้าโอหังมั่งคิลอะไรแหละ ไปก็ไปในนามของพ่อของแม่นี้แหละ ไม่ได้หวังเด่นสามศอกออก สามีวาอะไร ถ้าหากพ่อแม่จะให้ไปจริงๆ แล้ว ก็ไปในนามของพ่อของแม่นี้แล้ว เพราะเป็นลูกพ่อลูกแม่อยู่อย่างแก่นี้แหละ”

นักปราชญ์ต่อนักปราชญ์พูดกันมันเป็นเรื่องน่าฟังเว้ย ได้คติไปจนถึงวันตายเลยเราก็คือ

“หากพ่อแม่มีธุระอะไรยากใช้ยากสอยอย่างไรก็สั่งได้เลย ข้าน้อย ส่วนการไปนี้ก็ไม่รู้ว่ามีใครที่จะไปด้วยแหละ”

ท่านอาจารย์...นะหาอุบายคิดเราออก เรามารู้จักก็คราวนี้แหละ

“ท่านหล้าไม่ยากไปกับเพื่อนหรือ”

ทั้งที่เราปฏิบัติใกล้ชิดหลวงปู่มันด้วยกันเด่นั้น แต่ท่านก็ยังหาอุบายคิดเราออก เรารู้จักอยู่

แต่หลวงปู่ฉันไม่เล่นด้วยนะสิ

“หากว่าจะให้ท่านหล้าไป เราหยั่งน้ำหนักของเธอดูแล้ว เธอก็ยังไม่อยากไป แล้วเจ้าคุณธรรมเจดีย์ก็ฝากเธอไว้ที่นี่ด้วย ถ้าอย่างนั้นก็ให้ท่านศรีอารยไปด้วยซะ”

ท่านศรีอารยนั้นเป็นลูกศิษย์ของสิบเอก... ท่านศรีอารยก็เลยได้ไป

เวลากลับมา หลวงปู่หมาก็เอาแก่นขนุนมาด้วย ๑๕ ท่อน ชั่งเขาต้นละ ๔๐ บาทก็มี

เห็นว่า “โอ๊ย พ่อออกแม่ออกเอ๊ย บุญเดือนหกก็ยังมียันเล็ก วันแล้ว (แต่ที่วัดหนองผือ) ถึงเวลาออกพรรษาแล้ว มีแต่พระไหลเข้ามาไม่ขาด น้ำก็ได้ตักวันละ ๘๐ ๙๐ ปีบ”

มาถึงวัดแล้ว พี่นก็ให้โยมเขาหยุดรออนอกวัดเสียก่อน ส่วนองค์พี่นก็เข้ามาในวัดกราบเรียนหลวงปู่ฉันก่อนว่า

“จะให้พวกนั้นเข้ามาในวัดได้หรือไหมหนอข้าน้อย โยมเขาเอาแก่นขนุนใส่เกวียนมา แก่นขนุนก็เป็นของไม่ได้ดอยากอะไร เป็นของทิ้งของเขา เขาไม่ได้หวง”

เพิ่นกลัววัดแตกได้

หลวงปู่มั่น : “เอ้อ เอมาก็เอามาซะ” เลยเปิดประตูให้ชนเข้ามา

อยู่มาๆ จนเข้าพรรษา พอออกพรรษาแล้ว นางเง็กหงส์ แซ่ไค้ว ตลาดสีดา ถนนวรจักร กับนายวัน คมนามูล มาสมทบกันทอดผ้าป่าเอาผ้ามา ๒๐๐ หลา มันเป็นผ้าหลายไม้หลายอย่าง หลวงปู่มหาเป็นผู้เข้าไปกราบเรียน สองมือยกผ้าขึ้น

หลวงปู่มหา : “ผ้านี้เป็นอย่างไรบ้างข้า่น้อยๆ (สมควรอย่างไร) นี่ชนิดหนึ่ง นี้อย่างหนึ่ง ข้า่น้อย ข้า่น้อยว่าจะพาหมู่เปลี่ยนผ้าไตรถวายพ่อแม่ครูจารย์ข้า่น้อย”

หลวงปู่มั่น : “บ่ ผ้าเราก็งใหม่ๆ อยู่ สมควรจะเปลี่ยนให้ใคร แล้วเราจะบอกเองดอก”

หลวงปู่มหา : “บ่แล้ว ผู้ที่เขาเอามาในทิศทั้งสี่ เขาก็หวังจะให้พ่อแม่ครูจารย์ใช้ ถ้าพ่อแม่ครูจารย์ไม่ใช้แล้ว พวกข้า่น้อยก็ใช้ไม่ลงแล้ว ถึงอย่างไรก็ฉลองศรัทธาให้เขาสักสามสี่วันแห่น ถ้าพวกข้า่น้อยจะเอาไปใช้ก่อนโลด มันก็จะทับถมพวกข้า่น้อยแล้ว”

หลวงปู่มั่น : “บ่แล้ว อะไรวะไรๆ ก็พ่อแม่ครูจารย์ๆ แท้ ผ้าเราก็งใหม่ๆ อยู่”

วันนั้นไม่ได้ก็เลยถอย สามสี่วันผ่านไปก็เข้าไปกราบเรียนอีก

เวลาจะเข้าก็ต้องดูอารมณ์ของเพื่อนเสียก่อนเด้ วันไหนควรเข้า
จึงเข้า วันไหนไม่พอจะเข้าก็ไม่เข้า ขอครั้งที่ ๓ จึงอนุญาต

หลวงปู่มหา : “หมู่เพื่อนทั้งหลายก็พร้อมกันหมดแล้วได้
ข้าน้อย เตรียมตัวแล้ว ท่านวันก็เตรียมที่จะเย็บอยู่ ข้าน้อยก็เตรียม
ที่จะตัดอยู่ พวกผู้น้อยพวกท่านหล้าก็เตรียมตม้น้ำอยู่”

เราอยู่กองตม้น้ำและกองย้อมเด้ อาจารย์ทองคำอยู่กอง
รังคุม เรื่องเย็บผ้ายังไม่เก่งเท่าอาจารย์วัน หลวงปู่มันก็เลยอนุญาต
อย่างผิดๆ การเปลี่ยนผ้าไตรจีวรของหลวงปู่มันนี้เป็นหน้าที่
ของหลวงปู่มหาเป็นผู้กราบเรียน คนอื่นกราบเรียนไม่ได้ ความเป็น
ใหญ่อยู่กับผู้นี้ ควรอย่างไรไม่ควรอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้นี้เป็นผู้จะ
พิจารณา

ที่นี้พูดถึงเรื่องเตียง หมู่ยังไม่เคยได้ยินเด้เรื่องนี้ เราจะเล่า
ให้ฟัง

เราไปอยู่ปีแรก หลวงปู่มันเพิ่นนอนเตียงไม้ไผ่ เป็นไม้ไผ่กลม
เตียงก็โยกไปโยกมา เตียงก็เตียงไม้ไผ่ เสากก็เสากไม้ไผ่ ราวก็ราวไม้ไผ่
กึกกึกๆ โยกไปโยกมา เรากก็เลยมาคิดที่นี้

“กูเป็นคนได้เคยสร้างฆราวาสมาก่อน มันจะทับกูเด้นี้
กูก็เคยอวดว่ากูทำไม้เป็นบ้าง ถ้ากูไม่ทำนี้มันจะทับกูเด้นี้
ถ้าเมื่อจะทำนี้จะทำอย่างไรหนอ”

ความเป็นจริงแล้ว เราได้เก็บไม้เอาไว้บ้างแล้ว เป็นไม้ที่เหลือจากข้อมุกุณิหลังนั้นหลังนี้ เราได้เก็บสอด้วตรงนั้นตรงนี้ที่สะท้อนสองท่อน เลยไปกราบเรียนหลวงปู่มหา ถ้าเราจะไปกราบเรียนหลวงปู่มันเลยไม่ได้ได้ เป็นการข้ามกราบหลวงปู่มหา ทำอย่างนั้นไม่ได้ จะถูกหลวงปู่มันดุเอาโลด

หลวงปู่หล้า : “ข้า่น้อยคิดว่าจะทำเตียงถวายพ่อแม่ครูจารย์ใหญ่จะเป็นอย่างไรบ้างน้อ ถ้าข้า่น้อยไม่ทำ มันจะทับข้า่น้อยได้ เพราะข้า่น้อยเคยสร้างฆราวาสมาก่อน ส่วนครูอาจารย์ไม่ทับได้ เพราะครูอาจารย์ไม่เคยได้สร้างฆราวาสมา ขอให้ครูอาจารย์ไปกราบเรียนเพื่อนให้แทน”

หลวงปู่มหา : “เออ ถ้าอย่างนั้นเราจะกราบเรียนเพื่อน”

หลวงปู่หมากก็เลยกราบเรียน

หลวงปู่มัน : “จะทำทำไม อันเดิมก็นอนดีอยู่ นอนมาพอแรงแล้ว ภาวนาดีอยู่”

หลวงปู่หมากก็เลยกราบเรียนไปกราบเรียนมา หลวงปู่มันก็เลยอนุญาตแบบผิดๆ

หลวงปู่มัน : “เออ เอ้า ทำซะ”

หลวงปู่มหา : “หากว่าจะทำนี้ จะเอากว้างขนาดไหน น้ำ
ขำน้อย”

หลวงปู่มัน : “กว้าง ๓ ศอกกับอีกหนึ่งคืบของเราแน่ละ”

หลวงปู่มหา : “ความสูงจะเอาเท่าไร น้ำขำน้อย”

ไม่ใช่จะทำเอาตามอำเภอใจโลดได้ อยู่กับหลวงปู่มันเป็น
อย่างนั้น

หลวงปู่มัน : “สูงเอาเท่า นั้น”

หลวงปู่มหา : “จะทำลูกกรงด้วยจะควรไหม ขำน้อย”

หลวงปู่มัน : “เพียงที่มีลูกกรงจะทำสูงเกินประมาณ มันก็
ไม่มีปัญหาได้ จะทำลูกกรงด้วยก็ได้ เพียงที่ไม่มีลูกกรงต้องทำให้
ได้ประมาณ ๘ นิ้วพระศอก แต่เพียงที่มีลูกกรงด้านใดด้านหนึ่งแล้ว
จะสูงเกินประมาณก็ได้ไม่เป็นไร ที่นี้ไม้จะได้จากไหนละ ไม่ใช่
จะไปรบกวนชาวบ้านเขาหรือ”

หลวงปู่มหา : “ไม้นะ ท่านหล้าว่าท่านเอาสอเก็บไว้แล้ว
มีอยู่ที่ละตัวสองตัว ท่านว่าพอแล้ว ท่านหล้าอาสารับทำ ส่วนพวก
ขำน้อยก็จะช่วยด้วย พระทั้งหลายก็พร้อมกันหมดแล้ว ท่านหล้า
ว่าท่านจะเป็นผู้รับสั้วรับกะ (ค่านวณ) รับหมายรับประกอบเข้า”

หลวงปู่มั่น : “อ้าว จะทำก็ทำซะ สูงต่ำกว้างแคบเราก็บอกหมดแล้ว อวดว่าตัวทำถวายครูบาอาจารย์แล้วไปทำอยู่กลางวัดให้มันกระเทือนหมู่พระไม่ได้เน้อ หอบเข้าไปทำในป่าโน้นเด้อ อย่าให้กระทบกระเทือนพระเจ้าพระสงฆ์ผู้เดินจงกรมภาวนาได้”

ละเอียดไหมหลวงปู่มั่นนะ จะทำไม้สีพันก็เหมือนกัน จะไปทำอยู่กลางวัดไม่ได้แหละ นุ่นละ ทำอยู่กลางดงนุ่นละ

ก็เลยทำทีนี้ ในเวลาที่ทำก็มีหมู่เพื่อนไปช่วยด้วย ได้ ๔ วัน ก็แล้วเสร็จหมดทุกอย่าง ประกอบแน่นหนาอย่างดี เราเป็นผู้สืบเราเป็นผู้กะ เราเป็นผู้ประกอบเข้า แต่ท่านอาจารย์โสม บ้านนาสีดา ท่านก็มีฝีมือพอสมควร แต่ท่านไม่กล้าออกหน้า ท่านให้เราออกหน้า เพราะเราเป็นคนไปขออนุญาตได้ ท่านก็เหลาไม้เหลาอะไรช่วยอาจารย์โสม บ้านนาสีดา นี่แหละมีฝีมือกว่าหมู่ เสร็จแล้วก็พากันหามาแหละทีนี้

พอหลวงปู่มั่นเห็น “กว้างโหดๆ ตัดออกคืบหนึ่งๆ”

เรารู้จักความหมายทันที เราก็ทำหน้าที่เสมออยู่ไม่ได้ทำหน้าที่เสียใจจางันเถอะ รู้จักความหมายทันทีที่เห็นว่าอย่างนั้น

“กว้างๆๆ” หมู่ทั้งหลายก็เหลียวดูหน้าเรา หลวงปู่หมากก็เหลียวดูหน้าเราแล้วยิ้มๆ เพราะหลวงปู่มั่นเพิ่นทรمانเราได้

“ความกว้างก็พ่อแม่ครูจารย์เป็นผู้บอกเอง แล้วทำไมถึงยังว่า
มันกว้างเกินละช้าน้อย ช้าน้อยก็ทำตามคำสั่งทุกอย่างแล้วได้”

ถ้าเราไปฝันอย่างนี้แล้วเพื่อนจะไม่ชี้ให้เราเลย เพื่อนทรมาน
เราว่าจะตั้งใจปานใด จะมีศรัทธาขนาดไหน ตรงนี้ละ เราก็เลยกราบ
เรียนว่า

“โอ้ย ถ้ากว้างเกินไป ช้าน้อยก็เต็มใจตัดออกเต็มที่ช้าน้อย”

ก็พากันห้ามกลับลงมา หมู่หัวเราะเรา หลวงปู่มหาหัวเราะ

หลวงปู่มหา : “เป็นอย่างไรละ รู้จักความหมายไหมละ”

หลวงปู่หล้า : “รู้จักช้าน้อย ไม่รู้ว่าถูกหรือไม่ถูก เพื่อนทรมาน
ช้าน้อยว่าจะตั้งใจเพียงใด ถูกไหมช้าน้อย”

หลวงปู่มหา : “โอ้ แม่นโผด (ถูก) เอ้า รีบทำ”

ถ้าเราสู้แล้วเพื่อนจะไม่ชี้ให้ เราก็เลยรื้อออกที่นี้ ตัดออกแล้ว
ประกอบใหม่จนแล้วเสร็จจึงได้ห้ามไป ตอนห้ามไปนั้น หลวงปู่มัน
เพื่อนหัวเราะพอใจเว้ย

“ดั่งปึงดั่งไช้หลายก็ดำไม่ตายชะ”

ในเวลาเพื่อนหยอกล้ออย่างนี้ เราจะไปยิ้มไม่ได้ได้ ต้องเฉยได้
ถ้าไปยิ้มก็ไม่ได้อีกแหละ ถ้าเราจะไปเลียสบเสีปากก็จะโดนดู

อีกละ เณย ธรรมดาๆ จึงได้ ปานนั้นแต่หลวงปู่มัน ไม่ใช่ของง่ายๆ ได้
การทรมานมนุษย์นะ

ถ้าเป็นพวกเรานี้คงจะหน้าบูดเลยละ เวลาเพื่อนบอกให้ตัด
ออกนั้น เพื่อนไม่ได้บอกเฉยๆ ได้ เพื่อดูหน้าของเราด้วยว่ามันจะ
แสดงกิริยาอย่างไรได้

อย่างเราไปเก็บอาวมของเพื่อนที่ได้ถุ่นอย่างนี้ เพื่อนไม่ได้โง่ได้
เพื่อนส่งลงมาด้วย เรากอบอย่างนี้ๆ (หลวงปู่ทำท่าให้ดู) กอบใส่
บึ้งก็ ถ้าเราไปทำทำรังเกียจอย่างนี้ เพื่อนจะไม่ให้เข้าไปใกล้เพื่อนเลยได้
เราทำสีหน้ารังเกียจ เพื่อนไม่ให้ใกล้เลย หลวงปู่มันไม่ใช่ของง่ายๆ
ได้ เพื่อนพิจารณาดูคนจริงจังมากได้ หลวงปู่มหาก็คือเหมือนกัน ไม่ใช่
ของง่ายๆ ได้

ที่นี้เรื่องที่มันไม่น่าจะผิดแต่ว่าผิด ดุสิตเพนละเอียดขนาดไหน
เณรประมัย (กาฬเนตร) นั้นอายุพอขึ้นทะเบียนแล้ว อาจารย์
ทองคำว่า

“อีก ๕ ๖ วัน จะพาเณรประมัยไปขึ้นทะเบียนที่อำเภอ
พรรณานิคม”

พูดให้หลวงปู่มันได้ยิน

สักเดี๋ยวเสียงหลวงปู่ก็ดังขึ้นทันทีเลยที่นี้

“ท่านทองคำมันอวดฉลาด มันว่าผู้เฒ่าปู้จักซี้ตั้งลิงอิหยัง มันกะโครงการไว้ก่อน ปากก่อนเจ้าเว้าก่อนขวัญ เท่านั้นมือ เท่านั้นมือจะพาเนรประมัยไปขึ้นทะเลเบียน มันว่าผู้เฒ่าล้าสมัยปู้จักอิหยัง มันแต่งก่อนหมดๆ มันข้ามมันกราย”

ดูอย่างใหญ่

“มันว่าผู้เฒ่าปู้จักอิหยัง อะไรมันก็เล่นก่อนหมด มันออกหัวคิดหมด มันบ่ศึกษาหาหรือผู้เฒ่า มันข้ามมันกราย”

ไม่ใช่ของง่ายๆ ได้ละเอียดไหม เคยได้ยินไหมพระกรรมฐาน ทุกวันนี้ น่าจะไม่เคยได้ยินได้ เราพูดให้ได้ฟังเนยๆ ดอกนี้ เราเห็นเต็มตามาเต็มใจเรา ทุกวันนี้ถ้าว่าจะไปเที่ยวอย่างนี้ เขาตกลงเองแล้ว บางทีก็ไม่ได้มาลาด้วยซ้ำ

ตอนเราจะไปเที่ยวกับหลวงปู่มหา เราถาม

“เพื่อน (หลวงปู่มัน) ก็รู้จักว่าช้าน้อยจะไปกับครูอาจารย์ อยู่ดอก ครูอาจารย์ก็เป็นผู้ใหญ่อยู่แล้ว จะให้ช้าน้อยไปกราบลาอีกอยู่หรือช้าน้อย”

หลวงปู่มหา : “ถ้าไปกราบลาแต่เราคนเดียว มันก็ถูกเฉพาะเรา แต่ท่านมันจะผิด”

ทีนี้เรื่องหมู่ว่าเราหงซี่ (หลวงปู่มัน) ตอนทีเพื่อนป่วยหนักนะ เราเป็นผู้เก็บทำความสะอาดอาวมของเพื่อนได้ เราใช้สองมือกอบใส่บุงก็ หมูทั้งหลายก็อยากทำบ้าง หมูก็เลยโจมตีเราว่าเราหงซี่ว่าเราไม่ยากให้ทำ

เราก็เลยไปปรึกษากับหลวงปู่มหาว่า

“หมู่อะยากขอข้าน้อยเก็บอาวมพ่อแม่ครูจารย์แทนข้าน้อยจะควรอย่างไรข้าน้อย”

หลวงปู่มหา : “หลุมสำหรับถ่ายที่อยู่ใต้ถุนกุฏิก็เป็นท่านที่ปรุรงแต่่งขึ้นเอง เราก็ไม่ได้คิดแต่่งให้ท่าน ท่านปรุรงแต่่งเอง ท่านเห็นว่ามันไม่ได้ข้ามกรายเรา ท่านก็เลยทำ

เพื่อน (หลวงปู่มัน) ก็เมตตาถ่ายให้ท่าน เพื่อนก็ถ่ายเพียงเฉพาะหลุมที่ท่านทำนี้ เวลาป่วยหนักๆ มา เพื่อนเห็นว่าท่านตั้งใจดี เราก็เห็นว่าท่านก็ตั้งใจดีแล้วก็ไม่ได้ถือว่าข้ามกรายเรา เพราะท่านก็หวังดีกับพ่อแม่ครูจารย์และหวังดีกับเราเท่าๆ กัน เราก็ไม่ถือ แต่หากท่านลองให้หมูทำแทนมันก็จะเสียท่านนะซี เพราะท่านเป็นผู้ปรุรงแต่่งขึ้นแล้วเหยียดบ่ฮอดกอดบ่มัน รังเกียจซี่แล้วไปหาคนอื่นมาทำแทน เพื่อนก็จะตีความหมายอย่างนี้สิ ลองท่านให้คนอื่นทำดูซิ ถ้ามันจะไม่เสียนะ”

หลวงปู่หล้า : “แต่หมูโจมตีข้าน้อยว่าข้าน้อยหงซี่”

หลวงปู่มหา : “ว่าก็ช่างเขาซิ คนอื่นก็ได้ปรับปรุงแต่งขึ้นสักหน่อย ผู้ปรับปรุงนั้นก็ของท่านคนเดียว ถานเดิมก็มีตั้ง ๓ ถาน ถานที่ ๔ กับที่ท่านปรับปรุงแต่งขึ้น ท่านก็ทำดีทำเคารพ เพิ่นก็ไว้วางใจในตัวท่าน เพิ่นจึงได้ให้ท่านทำ ท่านจะให้คนอื่นทำแทน มันก็ต้องเสียท่านนะซิ

ถ้าท่านปล่อยให้หมู่มาทำแทนนะ คล้ายๆ กับว่าท่านปรับปรุงแต่งขึ้นแล้วมาภายหลังกลับรังเกียจอาจุมของพ่อแม่ครูจารย์ แล้วไปหาคนอื่นมาทำแทน มันก็เสียท่านนะสิ เสียท่าน ไม่ควรให้คนอื่นก็มีข้อวัตรอยู่คนละอย่างๆ แล้ว จะมาเบียดเบียนกันทำไม ท่านก็มีข้อวัตรอยู่หลายอย่าง หมู่ก็มีข้อวัตรหลายอย่างเหมือนกัน จะมาเบียดเบียนกันทำไม หมู่ก็ได้ดีนั้นแล้ว ส่วนท่านนั้นจะเสียคล้ายๆ กับว่าท่านนะเหยียดบ่ฮอดคอดบ่มัน ปรับปรุงอะไรขึ้นแล้วไม่ทำให้สำเร็จ ทำยังไม่ถึงพริกถึงขิง พ่อแม่ครูจารย์หายก็ยังไม่วายตายก็ยังไม่วายตาย แต่ท่านก็ปล่อยข้อวัตรทิ้งหนีไปปล่อยให้คนอื่นมาทำแทน มันก็เสียท่านนั้นแหละ”

องค์ท่านช่างพูดเป็นธรรมเหลือเกินวัย

เราเคารพเพิ่นจนไปถึงวันตาย

ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตายอีก ๕ ซาติ

เราก็คงจะถือคำพูดนี้ว่าถูกต้องอยู่

เราได้คติจากหลวงปู่มหาไม่ใช่แน่นอน เราได้เลยไม่ให้หมู่ทำ

วันนั้นที่ท่านอรุณมาเยี่ยมก็มาพูดแซวเรื่องที่ว่าเราหวังซี แต่ปางโน้น เราก็เลยเล่าเรื่องนี้ให้ฟัง

ท่านอรุณเลยว่ “ไอ้ ชำน้อยปู้จัก ที่แท้ได้ปรึกษากับหลวงปู่ มหาก่อนแล้วเนาะ”

เรว่่า “ปรึกษาลวงปู่มาก่อนแล้ว หมู่ทั้งหลายก็ยงใจมตีว่่า เราหวังซี”

ทีนี้ตอนหามหลวงปู่้นออกมาพักที่วัดกุดก้อม (วัดป่ากลาง-โนนภู) ผู้ที่แต่งกองหน้ากองหลังก็คือหลวงปู่มหา

“พวกที่ขอนิสัยอยู่กับหลวงปู่้นั้น ให้ท่านวันผู้หนึ่ง ท่านหล่า ผู้หนึ่ง ท่านสีหาผู้หนึ่ง ไปก่อนชะ แล้วก็เป้นครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ และพระแซกที่มาไปก่อน นอกนั้นให้ตามไปชุดหลังชะ”

หลวงปู่มหาเป้นคนแบ่ง

พอไปถึงแล้ว วันหลังมามีคนไปตัดช่องสำหรับถ่ายถวย หลวงปู่้น โป้งบั้งๆ อยู่่นั้น เราก็ทำอย่างอื่นอยู่

หลวงปู่้นก็เลยถาม “จะทำอะไร”

พระ : “ทำช่องสำหรับถ่ายถวยพ่อแม่ครูจารย์นี่แล้ว”

หลวงปู่มั่น : “อย่ามาทำๆ ทำได้ก็ไม่ต้องใจเธอดอก ท่านหล้า ท่านเคยทำอยู่ ของใครของมัน ทำได้ก็ไม่ต้องใจเธอ อย่ามา ก้าวก่ายกัน ใครเคยทำอะไรก็ให้ทำเหมือนเก่า”

เรานั่งบังตั้นเสาอยู่ ได้ยินแล้วน้ำตาเราไหลพรากเลย เราเลย ถอดใจความได้ว่า

ที่เราปฏิบัติพ่อแม่ครูจารย์มานี้ ไม่ว่าการชักผ้าก็ดี ไม่ว่าจะไรก็ดี หรือการรับสิ่งรับของก็ดี หรือเอาไฟไปให้เพื่อนผิงก็ดี เพื่อนไม่ได้ขัดข้องในเราได้ เรายิ่งหนักใจเกรงว่าเพื่อนจะขัดข้องอยู่ เมื่อเพื่อนว่าอย่างนั้น เราก็แจ้งวะคินหลัง (โล่งใจ) ถือว่าการปฏิบัติ พ่อแม่ครูจารย์ของเรา ตัวเพื่อนไม่ได้ขัดข้องได้ เราจึงได้รู้ แต่ก่อน เราเกรงว่าเพื่อนจะขัดข้อง

หลวงปู่มั่น : “มาทำก็ไม่ต้องใจเธอดอก ให้เธอมาทำเอง”

ไปพักอยู่วัดกุฎก้อม ๑๑ คืน เรากับท่านอาจารย์วันไม่ได้ไป บิณฑบาตกับหมู่เพื่อนได้ ส่วนท่านสีหานั้นไป เราเพียงเอาบาตรไป ตั้งไว้ที่ศาลา หมู่เพื่อนบิณฑบาตกลับมาแล้วก็เอามาใส่บาตรให้ เพราะคางานคนละอย่างๆ เราก็นั่งอันหนึ่ง ท่านก็นั่งอันหนึ่ง งานประจำตัวนี้ก้าวก่ายกันไม่ได้

พอพักอยู่ได้ ๓ คืน หลวงปู่มาหา ก็ตามมา ยกทัพมาเลย

“อีพ่อกู (หลวงปู่มัน) ก็ตายแล้ว
กูจะอยู่อีกยัง”

เพื่อนเย็บผ้าเย็บแพรวให้หนูเสร็จแล้วก็เลยตามมา

ก่อนหลวงปู่มันจะมรณภาพ ก็สั่งเรานี้แหละก่อนหนู เราไม่ใช่
คนมักอวดเฉยๆ เดี๋ยวสมมุติว่าเตียงของเพื่อนตั้งอยู่อย่างนี้ เพื่อนนอน
หันศีรษะไปทางทิศตะวันออก เราก็นั่งเผ้าไฟอั้งโล่อยู่ทางทิศเหนือ
เรากลัวว่าเพื่อนจะล้มใส่ไฟ กลัวว่าไฟจะไหม้เพื่อน ก็เลยนั่งเผ้าอยู่
ทำนอาจารย์วันกัณัณคัตถ์เก็บยาอยู่ถัดไป

หลวงปู่มันพูดแบบเย็นๆ

“ถ้าเราตายแล้วให้พากันเผาเสียเน้อ
เผาแล้วจึงค่อยมีหนังสือไปหาเจ้าคุณธรรมเจดีย์
และญาติพี่น้องของเรา บอกว่าเผาแล้ว
ไม่ได้เก็บไว้นาน ถ้าเก็บไว้นาน สัตว์จะตายมาก
อยู่ที่ไหนสัตว์ก็ตายมากเหมือนกันนั่นแหละ
ถ้าเก็บไว้นาน พระมารวมกันมากๆ แล้ว
อาหารไม่พอกินกันก็จำต้องได้ฆ่าสัตว์”

พูดแบบเย็นๆ ตอนตะวันตกใกล้จะเที่ยงแล้ว เรานั่งเผ้าอยู่ที่นั่น

“ไป พากันไปซะ ทำนวันก็พากันไปซะ เอาไฟไปดับซะ”

เราก็เลยยกไฟ้อั้งโล่งไปดับ ในเวลาที่หลวงปู่มนกำลังพูด
อย่างนั้น เราก็เหลียวไปสบตากับท่านอาจารย์วัน ท่านก็เหลียวมา
สบตาเรา แต่ไม่ได้พูดตอบอะไรหลวงปู่ เพราะเกรงจะตอบไปไม่ถูก
น้ำตาพั่งลงเลยเราก็ดื

พอเพิ่นบอกให้พากันออกมาแล้ว ท่านอาจารย์วันก็ขึ้นกุฏิ
ของท่าน ส่วนเรามองไปทางกุฏิของหลวงปู่มหา เห็นเพิ่นกำลัง
นั่งเคี้ยวหมากแล้วบ้วนใส่กระโถนอยู่รูปเดียว เพิ่นจะนั่งพิจารณา
อะไรอยู่ก็ไม่วู้ด้วย เพิ่นยังไม่ได้พักเดืนนี้ เราก็เลยขึ้นไปบนกุฏิ
ของเพิ่น แล้วกราบเพิ่น ๓ ครั้ง แล้วพนมมือกราบเรียนว่า “พ่อแม่-
ครูจารย์เพิ่นว่าอย่างนี้”

หลวงปู่มหา : “ว่าอย่างใด”

หลวงปู่หล้า : “หากเราตายแล้วให้พากันเผาเร็วๆ เน้อ”

หลวงปู่มหา : “ว่าดังหรือว่าค่อย”

หลวงปู่หล้า : “พูดเสียงค่อยๆ พอคนได้ยินช้าน้อย”

หลวงปู่มหา : “ใครอยู่ที่นั่นบ้าง”

หลวงปู่หล้า : “ครูบาวันผู้หนึ่งกับช้าน้อย”

หลวงปู่มหา : “ท่านวันนั่งไกลขนาดไหน”

หลวงปู่หล้า : “ครูบาวันนั่งไกลจากช้าน้อยไป ๒ วา”

หลวงปู่มหา : “ท่านได้นั่งอยู่ตรงไหน”

หลวงปู่หล้า : “นั่งอยู่ใกล้ๆ เท้าของพ่อแม่ครูจารย์ ช้าน้อยนั่งเฝ้าไฟอยู่ ส่วนองค์ท่านนอนอยู่บนเตียง มันจะเป็นความจริงไหม ช้าน้อย”

หลวงปู่มหาก้มหน้าลงแป็บหนึ่ง : “แม่นแล้ว เป็นความจริง”

หลวงปู่หล้า : “ช้าน้อยขอกราบเรียนถามอีกว่า หากเป็นความจริงแล้ว ทำไมพ่อแม่ครูจารย์ถึงได้มาสั่งกับช้าน้อย ช้าน้อยก็อายุพรรษาน้อยกว่าหมู่ ส่วนครูอาจารย์ก็เป็นหัวหน้าหมู่ ทำไมพ่อแม่ครูจารย์ถึงไม่พูดให้ครูอาจารย์ฟังละ”

หลวงปู่มหา : “ในเวลานั้น ท่านวันได้ตอบยังงี้”

หลวงปู่หล้า : “ไม่ได้ตอบว่าอย่างไร ท่านเหลียวมาสวดตากันกับช้าน้อยแล้วก็แล้ว”

หลวงปู่มหา : “แล้วท่านละตอบว่ายังงี้”

หลวงปู่หล้า : “ไม่ได้ตอบอะไร ฟังเฉยๆ จะเป็นความจริงไหม ช้าน้อย”

หลวงปู่มหา : “จริงทีเดียว”

หลวงปู่หล้า : “หากเป็นความจริงแล้ว ทำไมเพื่อนถึงไม่พูดให้
ครูอาจารย์ฟัง เพราะครูอาจารย์ก็เป็นพระผู้ใหญ่ เหตุใดเพื่อนถึง
ได้สั่งกับข้ามน้อย”

หลวงปู่มหา : “ไม่ใช่อย่างนั้นดอก ในเวลานั้นเพื่อนไม่ต้องการ
จะพูดมากความ เพื่อนเริ่มธรรมาสน์ พระองค์นี้เป็นพระน้อยพรรษา
ก็จริง แต่ว่าเป็นพระที่สนใจชอบนึกชอบคิดชอบวิจารณ์ เพื่อนเพิ่ง
เริ่มธรรมาสน์ วันหลังจะพูดดีกว่านี้อีกให้ได้ยินกันทั้งหมด ความเดิม
นี้แหละ วันนี้เพื่อนเพียงเริ่มธรรมาสน์เฉยๆ

ถ้าเพื่อนจะพูดกับเราแต่หัวปีนั้นในเวลานั้น เพื่อนไม่ต้องการจะ
พูดมาก เพราะเราจะตอบเพื่อนว่า ‘นิมนต์อย่างนั้น นิมนต์อย่างนี้’
เพื่อนก็จะขี้เกียจรำคาญ ก็เลยไม่พูดให้ฟัง ส่วนท่านนะเป็นผู้เฒ่า
มาบวช เธอเป็นคนมีคติ เธอจะไปเล่าให้ครูบาอาจารย์ฟังเองหรือ

เพื่อนพูดฝากมาก็ถูก บอกฝากมาเพื่อให้มาเล่าให้เราฟังก็ถูก
เพื่อเล่าให้หมู่ฟังก็ถูก เป็นเพียงเริ่มธรรมาสน์ก็ถูก แต่พรุ่งนี้เพื่อนจะ
พูดอีกเดี๋ย จะพูดต่อหน้าหมู่เพื่อนให้ได้ยินกันทั้งวัด คอยดู”

โอ้ อนาคตตั้งสัญญาขององค์ท่านเก่งแท้ๆ เพื่อนเทียบเหตุ
เทียบผลหลวงปู่มัน วันหลังมาก็เป็นจริงๆ หลวงปู่มันก็ประกาศ
ให้หมู่เพื่อนได้ยินด้วยกันทั้งหมด ความอันเดิมนั้นแหละ ละเอียด
ปานนั้นได้หลวงปู่มหาที่ดี รู้จักปานนั้นละ รู้จักความหมายของ

พ่อแม่ครูจารย์มันนะรู้จักปานั้นละ หมูไม่เคยได้ยินนะเรื่องเหล่านี้ เราเลยพูดให้ฟังเฉยๆ

เรื่องไปเที่ยววิเวกหมูไม่เคยได้ยิน เห็นแต่แต่งของแล้วเขาก็ลาแล้วก็ไปโลด เขาไม่ได้ปรึกษาครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ก่อนเลยว่า ควรไปหรือไม่ควรไป เขาไม่ได้ปรึกษาแต่ทุกวันนี้ ใครอยากไปทางไหนก็ไปเลย เขากำหนดเอาเองหมดแล้ว

ทีนี้เรื่องท่านอาจารย์...ทำกลดเวลากลางพรรษา หลวงปู่มันว่า “ท่าน...จะทำทำไมกลดนะ นี่กลดที่ทางอยู่นี้ก็เอาไปกางชะสีเวลากลางพรรษาไม่ใช่เวลาจะมาทำอะไรอย่างนี้ จะหยุดหรือไม่หยุด หากไม่หยุดเสียแล้วจะไล่หนีนะ” เท่านั้นละ

จะตากแก่นขนุนย้อมผ้าอย่างนี้ ก็ต้องขอโอกาสเพิ่นเสียก่อน ไม่ใช่คิดอยากทำแล้วทำเอาเลยได้ ใครคิดอยากทำอะไรแล้วทำเลยอย่างนี้ไม่ได้ได้ ต้องขอโอกาสเพิ่นเสียก่อน กราบเรียนเพิ่นเสียก่อน

ตอนทำผาปิดถ้ำน้ำนั้น เราได้หอบเข้าไปทำอยู่กลางป่าโน้น เพิ่นบอกให้ทำผาปิดถ้ำน้ำ ไม่ใช่เห็นว่าครูบาอาจารย์สั่งใช้การใช้งานตัวเองแล้วเอาเรื่องนั้นมาเป็นโล่ให้ไปชมหมู่ ทำให้ทัບถมหมู่ก็ไม่ได้ได้ อยู่กับหลวงปู่มหาก็ดี กับหลวงปู่มันก็เหมือนกัน

ต่างกันไหมละกับพวกเราทุกวันนี้ จากนั้นมานี้ก็ ๓๐ ปีมาแล้ว พระกรรมฐานเสื่อมไปมากเท่าไรแล้ว แต่ก่อนถ้าใครจะออกวิเวก

“ผมได้ไปภาวนาอยู่ที่นั่น
ผมได้ไปภาวนาอยู่ที่นี่”

นี่เป็นเรื่องที่พูดกันเวลามาพบเจอกันนะ

“ผมภาวนาไปอย่างนั้น มันจะเป็นอย่างไรหนอ
ผมไปเห็นนิมิตนั้นเป็นอย่างนั้น เห็นนิมิตนี้เป็นอย่างนี้
มันเป็นยังไงบ้างหนอ”

ถามกันอย่างนี้นะแต่ก่อน แต่ทุกวันนี้มันตรงกันข้ามแล้วได้

“นี่นาฬิกาผมงามแท้ได้ ราคาสูงเอาการถได้
นี่ปากกาผม นี่ยาของ (บุหรี) ผม
นี่ย่ามผม นี่ผ้าผมมีกลิ่นได้” อย่างนี้ได้

เรื่องสมาธิสมาบัติไม่ได้ถามกันแล้วได้ทุกวันนี้

“นี่ปากกาผม มีนาฬิกาอยู่ในนั้นด้วย” ถูกไหม มันเป็นอย่างนั้นแล้วได้ทุกวันนี้ มันต่างจากเดิมปานหยั่งแล้วได้ทุกวันนี้

“นี่ยาของผม (บุหรี) มาจากประเทศนอกนะ ท่านเคยได้
สูบไหม” มันเป็นอย่างนั้นนะ

แต่ก่อนไม่ได้เป็นอย่างนี้ได้ ถามกันแต่ “เป็นยังไง ได้วิเวก
บ้างไหม ภาวนาเป็นยังไง” เรื่องที่ถามกันนะ

ที่นี้อยู่ในวัดหลวงปู่มนัะ ใครจะพูดเรื่องลาสิกขาอย่างนี้
ไม่ได้ ท่านไล่หนีเลย ไปสักที่อื่นนุ้นจึงได้ ใครพูดเรื่องลาสิกขา
ไม่ได้ ไล่หนีลิด

“ไม่ใช่ที่จะมาพูดเรื่องสึกดอก” เพื่อนว่า

ใครทะเลาะกันก็ไม่ได้ ไล่หนีทั้งคู่เลย

“ไม่ใช่ที่จะมาตัดสินดอก ที่ภาวนา ไป

ไปหาพระนักเรียนนุ้นให้ไต่สวนเอา

ไปหาเจ้าฟ้าเจ้าคุณนุ้นไป จึงเป็นที่ชำระอธิกรณ์

ที่นี้ไม่ใช่ที่ชำระอธิกรณ์ได้ ไปหาพระฝ่ายปกครองเสียไป”

ท่านไล่หนีทั้งสองลิด ใครที่ไม่ลงรอยกันขนาดไหนก็ให้ตีกัน
ปานหยั่ง เพราะเข็ดหลายได้ กลัวปานนั้นได้ ไม่ใช่ของง่าย ๆ

อยู่กับหลวงปู่มนัะ สิ่งของที่ได้มาอย่างเช่นผ้าอย่างนี้ หรืออย่าง
ผ้าสบงขาดอย่างนี้ ไม่ใช่ว่าจะเป็นเรื่องของตัวได้ ครูบาอาจารย์จะ
ไม่มีหุไม่มีตากก็ตาม ต้องยอมขนาดนั้นจึงจะอยู่ได้ได้

ทุกวันนี้ “ผืนนี้ของข้า ผมจะเอาผืนนั้น ผมจะเอาผืนนี้”
อย่างนี้อยู่กับหลวงปู่มนัะไม่ได้มีใครพูดเลยได้ เป็นหน้าที่ของครูบา-
อาจารย์และหมู่เพื่อนนุ้นที่จะพูด ถ้าใครไปพูดเอาเองแล้ว ไม่ได้
จะให้อภัยเลย ถือว่าเป็นของต่ำของหย่อน

เคยได้ยินกันไหมละพวกท่าน ถ้าไม่เคยได้ยินก็ให้ฟัง ถ้าไม่เชื่อ
ก็ให้ไปถามหลวงปู่มหาเอาในเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่นี้

“เป็นความจริงอย่างที่เฒ่าภูจ้อก้อพูดไหม” ให้ไปถามดูโลด

ถ้าเห็นว่า “ไม่ใช่” มั่นว่าเอาเองต่างหาก”

ถ้าเห็นว่าอย่างนั้น เราจะยอมให้ชี้ใส่ปากเราเลย ไม่ต้องไป
ชี้ใส่ที่อื่น เราจะเอาลิ้นชำระชี้ให้ด้วย ปานนั้นละ เครื่องครัดใหม่

“รองเท้าคู่นี้ข้าจะเอา ผ้าผืนนี้ข้าจะเอา”

อย่างนี้ไม่ได้มี ครูบาอาจารย์จะไม่มีหุมีตากี้ตาม หมู่เพื่อน
จะไม่มีหุมีตากี้ตาม ถ้าผ้าขาดแล้วก็ขาดอยู่อย่างนั้นละ เป็นเรื่อง
ของคนอื่นทั้งหมด ไม่ใช่เรื่องของเจ้าตัวได้ ว่าอย่างนี้เอาโลดวะ

ทุกวันนี้สิ่งของมันมีมากก็เลยปล่อยให้เลือกกันเอง แต่ก่อน
ปานนั้นได้ ไม่ใช่ของค่อยๆ ได้ หมู่ไม่เคยได้ยิน เราเลยพูดให้ฟัง
เรื่องเล็กๆ น้อยๆ อย่างนี้แหละ มันจะได้เอาไปเทียบเคียงดู

จากนั้นมานี้ก็ ๓๐ ปีแล้ว

พระกรรมฐานทุกวันนี้

มันต่างจากเก่าปานใด

เรื่องพุทธาภิเษกก็ไม่ได้มีในสมัยหลวงปู่มั่น ไม่มีใครทำ
แกะหูแกะตาพระพุทธรูปก็ไม่ได้มี
เรื่องจะสั่งญาติสั่งโยมมาประชุมกันในวัด
เพื่อจะจกกระเป๋าเขา
ก็ไม่ได้มีในปฏิปทาของหลวงปู่มั่น
เพิ่นไม่พาทำ

คิดดู ตอนเราไปเที่ยวกับหลวงปู่มหา เพิ่นดูให้เรา เราบอกละ
ให้ไปเอามะขามป้อมมาให้ฉัน

“นี่จี๊วิญญูติเห็นไหม เขายังไม่ทันได้บวรณาก็ไปสั่งเขา
เอามา”

ประสาแค่บอกให้เขาเอามะขามป้อมมาให้เท่านั้น เพิ่นก็
ตำหนิแล้ว เพิ่นเคร่งขนาดไหนดู เพิ่นพาเคร่งปานใดครูบาอาจารย์
นะ

หลวงปู่มหาไปพักอยู่ถ้าพระเวสอยู่คราวหนึ่ง ไปกับท่าน
อาจารย์เนตร ไม่นานก็กลับมา

โยม : “อาจารย์มหาเอ๋ย หนักของท่านไม่ใช่ว่ามันหมด
แล้วหรือช้าน้อย”

หลวงปู่มหา : “ยังเหลืออยู่”

ที่แท้เหลืออยู่คำเดียว แต่เพื่อนก็บอกเขายังเหลืออยู่ โยมเขา
ไม่เชื่อ ก็เลยขออนุญาตตรวจดูยามของเพื่อน

“ข้า่น้อยขอดูยามแห่น ข้า่น้อย” ทั้งขออนุญาตทั้งยื่นมือมา
หยิบเอายามไปดู เขาดูก็เห็นเหลืออยู่คำเดียว

ถ้าเป็นพวกเราก็จะพูดว่า “เหลืออยู่ แต่เหลือคำเดียว คงจะ
ไม่พอหรือโยมเอ๋ย” ใช่ไหม

นั่นละเยี่ยงอย่างอันดีของพวกเรา เราเพียงบอกให้โยมไปเอา
มะขามป้อมมาให้ฉันเท่านั้นเอง เพื่อนบอกว่า “นั่นละวจริญญติ”
เราว่า “เอามะขามป้อมมาให้ฉันสักหน่อยดูน่า กำลังท้องผูก” ก็เลย
ถูกค้อนของเพื่อนเลย “วจริญญติ นั้น เห็นไหม” เครื่องปานใดหลวงปู่
มหาแต่ก่อนนะ

ทุกวันนี้เพื่อนอุโลมลงให้หมู่มากขนาดไหนละ เราว่าเพื่อน
อุโลมให้มากแล้วนะ เพื่อนเคยพูด

**“เราอุโลมให้หมู่มากกว่านี้ไม่ได้แล้วนะ
เราจะออกแตกตาย อุโลมได้เพียงเท่านั้น”**

แต่ก่อนเพื่อนไม่ใช้ของค่อยได้ เวลาหมูเถิดรู้ดงค์ เพื่อนก็ใส่ห่อกับ
ให้หมูหมด ตัวเพื่อนบางวันได้ฉันแต่ข้าวเปล่า รูดงค์ข้อไม่รับอาหาร
ตามส่งนะ

เพื่อนเคยพูด “**ถือว่ามิช้าแล้วก็ไม่กลัวตาย**”

เอาห่อหมกห่ออาหารใส่บาตรให้หมู่หมุด เพื่อนดักใส่บาตรให้หมู่ก่อนถึงวัดหมุด เพื่อนส่งเสริมหมู่เพื่อนแท้ๆ เราก็แอบใส่บาตรถวายเพื่อนตอนรับบาตร เกรงว่าเพื่อนจะไม่ได้ฉัน

หลวงปู่มหาเล่าให้ฟัง “ตอนเป็นผู้บ่าวมีเงินอยู่ ๒๕ สตางค์ เข้ามาในเมืองว่าจะไปกินขนม ไปเจอเขาแห่กองบุญมาผ่านหน้าจิตหนึ่งมันบอกว่า ‘ไม่ให้’ ก็เลยพลิกจิตภายหลัง ก็เลยทานร่วมบุญกับเขาไปเลย ตัวเองก็กลับมากินข้าวที่บ้านเอา”

เงิน ๒๕ สตางค์ สมัยนั้นถือว่ามาก เพื่อนเป็นบ่าวอยู่ เรื่องการให้ทานนี้เพื่อนจะเด่นกว่าหมู่ เพื่อนลงทุนมาก เวลาเพื่อนได้รับผลคืนก็ได้รับมาก ลงทุนทางชั่วก็เหมือนกัน ลงทุนมาก เวลาผลชั่วให้ผลมันก็ได้รับมาก เวลาลงทุนในทางที่ดี ถ้าลงทุนมาก เวลามันให้ผลเราก็ได้รับมากเต็มส่วนของมัน ของเหล่านี้มันเห็นได้ในชาตินี้พิจารณาดู

หลวงปู่อนสาแต่ก่อนก็ไม่ใช่ของง่ายๆ ได้ แต่ก่อนเด็ดแท้ได้ หลวงปู่มันไม่ยอมให้หลวงปู่มาหา กับหลวงปู่อนสาไปเที่ยวด้วยกันเท่าไร

**“อย่าไปด้วยกันกับท่านอนสาณะ พรรษามันไล่เสียกัน
มันคุยกันบ่อยโพด ภาวนาไม่มีกำลัง”**

แต่ก่อนเพื่อนสนิทกันมาก ทุกวันนี้แถมมาแล้วต่างคนก็ต่างอยู่ องค์กรไหนก็ต่างแถมแล้ว ต่างกันกับพวกเราในทุกวันนี้ใหม่ หลวงปู่มหาเพ็นเป็นมือขวาของหลวงปู่มั่น มีแต่ตัดผ้าให้หมู่เพื่อน ส่วนของตัวเพื่อนเองจะได้ไม่ได้อะไรไม่ได้สนใจ ช่างตัดผ้าก็หลวงปู่มหาได้ ช่างเย็บผ้าก็อาจารย์วันได้ การเย็บจักรนี้หลวงปู่มหาเย็บเป็นหลังอาจารย์วันได้ แต่ก่อนมีแต่อาจารย์วัน แต่การเย็บด้วยมือนี้สู้หลวงปู่มหาไม่ได้ อาจารย์ทองคำก็ยังไม่ทันได้เย็บเป็น อยู่กองรังคุม

เราก็กะเบียดไม่เป็นดอก มาเย็บเป็นก็ตอนมาอยู่ที่ภูจ้อก้อขึ้นดอก ตอนอยู่กับคุณอินทร์ ทั้งวันได้ผืนหนึ่ง

ได้ ๘ พรรษาแล้วเราจึงค่อยตัดผ้าสังฆาฏิเป็น เพ็นอาจารย์เหรียญไปทรมานเราอยู่ที่อำเภอตะกั่วทุ่ง “ตัดนะท่านวันนี้เราเมื่อยเราจะนอน” เราก็กะเบียดทำอยู่คนเดียวที่นี่ ทั้งคืนทั้งมือรุมจนแล้ว

เรื่องการห่มผ้า หลวงปู่มั่นว่าเอาด้านล่างขึ้นบนก็ได้ เอาบนลงล่างก็ได้ ผ้าจะได้เปื่อยเสมอกัน จะห่มวาดออกนอกก็ไม่ผิด จะห่มวาดเข้าก็ไม่ผิด พระลังกานิยมห่มวาดเข้าด้านใน เพราะเวลาผ้าขาดจะได้ทราบวาดของผ้าเลย

เรื่องบาตรที่นี้ บางพวกก็รังเกียจบาตรสแตนเลส หลวงปู่มั่นว่า

“ไม่ผิด เพราะจัดเข้ากับบาตรเหล็ก

บาตรเหล็ก ๑ บาตรดินเผา ๑ ไม่ผิด
การบ่มบาตรถึงจะบ่มร้อยไฟก็ตาม
ถ้าสนิมยังขึ้นอยู่ก็ใช้ไม่ได้
การบ่มบาตรนี้ก็เพื่อกันไม่ให้เกิดสนิม
จะบ่มไฟเดียวแต่ไม่เกิดสนิมก็ใช้ได้อยู่”

คนทั้งหลายมักจะสงสัยข้อนี้ บาตรสแตนเลสใช้นั้นมันไม่ได้
บ่มไฟ ควรระวังเสีย ส่วนหลวงปู่มนัสนั้นว่า

“บาตรเคลือบก็ไม่ได้
ใช้ไม่ได้แต่บาตรดีบุกกับบาตรสังกะสี
บาตรสแตนเลสใช้ได้ บาตรเคลือบก็ใช้ได้
เพราะจัดเข้าอยู่ในบาตรเหล็ก”

เป็นอย่างนี้ คนทั้งหลายมักสงสัย เราไม่สงสัยเพราะเราได้
ฟังชัดแล้ว

สมัยอยู่กับหลวงปู่เทศก์ ผ่านนั้นก็ต้องวิกัปเสียก่อนแล้วค่อย
ถอนแล้วพินทุแล้วใช้ได้เลย

แต่อยู่กับหลวงปู่มนัสนั้น ผ้าที่นอกเหนือจากผ้าไตรจีวรไปแล้ว
จะเป็นจีวรอาศัยก็อธิฐานเป็นบริวารโจล “โจละ” แปลว่า ผ้าที่
นอกจากผ้าไตรจีวร เป็นว่าอย่างนี้

ที่พระมหาสมณเจ้าท่านว่าไว้ในวินัยมุขเล่มที่ ๑ ว่า ผ้าชิ้นเล็ก
ชิ้นน้อยจึงจัดว่าเป็นผ้าบริวารโจลได้

หลวงปู่มั่นไม่ได้ว่าอย่างนั้น เพิ่นว่า “จะผืนใหญ่เท่าผืนนา
ก็ตาม ถ้าใช้เป็นผ้าที่นอกจากผ้าไตรแล้ว ก็จัดเป็นผ้าบริวารโจล
ส่วนการห้ามตัดผ้าให้มีขนาดเท่าขนาดผ้าพระสุคตนั้น ก็มีห้ามไว้
อยู่แล้ว ไม่มีใครไปผืนหรรอก ผ้าจีวรอาศัย ถ้าเราจะใช้อยู่แล้ว
ไม่ต้องวิกัป เพียงพินทุแล้วอธิษฐานเป็นบริวารโจล แล้วก็ห้าม
อธิษฐานผ้าครอง ๒ ไตร ใครใช้ผ้าไตรจีวร ๒ ชุด ท่านปรียาบัติ
ทุกกฎ ผ้าสบงอาศัยก็เหมือนกัน ผ้าอาบน้ำก็เหมือนกัน ให้อธิษฐาน
เป็นผ้าบริวารโจล ผ้าอาบน้ำฝนเมื่อพ้นเขตแล้ว ให้อธิษฐานเป็น
ผ้าบริวารโจล”

แต่อยู่กับหลวงปู่เทศก์นั้น เพิ่นให้วิกัปเสียก่อน เพราะเป็น
ผ้าบริวารที่ไม่มีชื่อระบุไว้ วิกัปเป็น ๒ เจ้าของแล้วจึงค่อยถอน

หลวงปู่มั่นว่า

“จะวิกัปทำไม **“วิกัป”** หมายความว่าคิดจะเก็บไว้เป็นของ
ส่วนตัวให้ล่วง ๑๐ วัน ส่วนผ้าที่เราคิดจะเก็บไว้ใช้เป็นของ
ส่วนตัวนั้นไม่เกิน ๑๐ วันอยู่แล้ว จะวิกัปทำไม เมื่อจะใช้สอยก็พินทุ
แล้วอธิษฐานเป็นผ้าบริวารโจลโสด การวิกัปหมายความว่า จะเก็บ
ไว้เป็นของส่วนตัวหรรอก หมายความว่ายังไม่ทันใช้สอยเดี๋ยวนี้”

เรากราบเรียนถามหลวงปู่มหาว่า “ผ้าที่เราอธิษฐานแล้ว ไม่ได้บริโภค จะไม่เป็นอาบัตินิสัคคีย์หรือช้าน้อย”

หลวงปู่มหา : “ไม่เป็นดอก เพราะเราอธิษฐานแล้วได้ **"อธิษฐาน"** ก็แปลว่าตั้งไว้แล้ว ถ้าอย่างนั้นพวกกลดอย่างนี้ก็ต้อง นิสัคคีย์นะซี เพราะเราไม่ได้แบกป้ออยู่ทุกวัน”

หลวงปู่มหาประพจน์ตามหลวงปู่มัน เราก็ประพจน์ตาม เพิ่นได้ทุกวันนี้

อยู่กับหลวงปู่มัน รังดุมลูกดุมค้อมี ๒ ด้าน เพิ่นถือขลังแท้ๆ การรดรังดุมค้อมี เวลาพลิกขึ้นพลิกลงก็จะได้รดได้ ผ้าจีวรของเพิ่น มีลูกดุมรังดุม ๘ แห่งครบหมด

การห่มผ้านั้น จะหันด้านตะเข็บออกก็ได้ จะเอาตะเข็บเข้าใน ก็ได้ ไม่ผิด เพิ่นอาจารย์สิงห์ทองนั้นเพิ่นชอบพลิกด้านตะเข็บออก ด้านนอก ก็ไม่ผิด จะเอवादออกนอกก็ไม่ผิด จะเอवादเข้าในก็ไม่ผิด

ในตำราว่าไม่ให้เชื่อครูเชื่ออาจารย์นั้น ครูบาอาจารย์ผู้ ที่ควรเชื่อก็เชื่อนะสิ ถ้าไม่เชื่อครูเชื่ออาจารย์แล้วจะเชื่ออะไร พระพุทธเจ้าไม่ใช่ครูนะหรือ ส่วนอาจารย์ที่ไม่ควรเชื่อ เราก็ไม่เชื่อ ครูอาจารย์ที่ควรเชื่อ เราถึงเชื่อผู้ที่ท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบนะ

เออละ เหนื่อยแล้ว

ฐานของเรา

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต

วัดบรรพตคีรี (ภูจ้อก้อ) จังหวัดมุกดาหาร

ISBN : 978-616-593-078-9

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มิถุนายน ๒๕๖๕

จำนวน : ๑,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย : คณะศิษยานุศิษย์

พิมพ์ที่ : บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด

Tel. ๐-๒๔๔๔-๓๓๕๑-๒ Fax. ๐-๒๔๔๔-๐๐๗๘

E-mail: silpasiamprinting@hotmail.com

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

ห้ามจำหน่าย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ฐานของเรา.- มุกดาหาร : วัดบรรพตคีรี, 2565.

104 หน้า.

1. ธรรมะกับชีวิตประจำวัน. 2. หลวงปู่หล้า เขมปัตโต, 2454-2539. I. ชื่อเรื่อง.

294.3144

ISBN 978-616-593-078-9

“ในอนุศาสน์นะ
ปัญฑิยาโลบโภชน
ทรงอนุญาตให้ไปบิณฑบาตได้
แต่ไม่รู้ว่าจะให้หรือไม่ให้
ก็เรียกว่าลามเหลื่อเพื่อแล้ว
พอจะปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ได้อยู่ดอก”

พระหลวง, ยมมสุโข